

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1971 Nr. 55

A. TITEL

*Statuut van het Internationale Gerechtshof;
San Francisco, 26 juni 1945*

B. TEKST**Statute of the International Court of Justice**

Article 1

The International Court of Justice established by the Charter of the United Nations as the principal judicial organ of the United Nations shall be constituted and shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

CHAPTER I

Organization of the Court

Article 2

The Court shall be composed of a body of independent judges, elected regardless of their nationality from among persons of high moral character, who possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices, or are jurisconsults of recognized competence in international law.

Article 3

1. The Court shall consist of fifteen members, no two of whom may be nationals of the same state.

2. A person who for the purposes of membership in the Court could be regarded as a national of more than one state shall be deemed to be a national of the one in which he ordinarily exercises civil and political rights.

Article 4

1. The members of the Court shall be elected by the General Assembly and by the Security Council from a list of persons nominated by the national groups in the Permanent Court of Arbitration, in accordance with the following provisions.

2. In the case of Members of the United Nations not represented in the Permanent Court of Arbitration, candidates shall be nominated by national groups appointed for this purpose by their governments under the same conditions as those prescribed for members of the Permanent Court of Arbitration by Article 44 of the Convention of The Hague of 1907 for the pacific settlement of international disputes.

3. The conditions under which a state which is a party to the present Statute but is not a Member of the United Nations may

Statut de la Cour Internationale de Justice

Article 1

La Cour Internationale de Justice instituée par la Charte des Nations Unies comme organe judiciaire principal de l'Organisation sera constituée et fonctionnera conformément aux dispositions du présent Statut.

CHAPITRE I

Organisation de la Cour

Article 2

La Cour est un corps de magistrats indépendants, élus, sans égard à leur nationalité, parmi les personnes jouissant de la plus haute considération morale, et qui réunissent les conditions requises pour l'exercice, dans leurs pays respectifs, des plus hautes fonctions judiciaires, ou qui sont des jurisconsultes possédant une compétence notoire en matière de droit international.

Article 3

1. La Cour se compose de quinze membres. Elle ne pourra comprendre plus d'un ressortissant du même Etat.

2. A cet égard celui qui pourrait être considéré comme le ressortissant de plus d'un Etat, sera censé être ressortissant de celui où il exerce habituellement ses droits civils et politiques.

Article 4

1. Les membres de la Cour sont élus par l'Assemblée Générale et par le Conseil de Sécurité sur une liste de personnes présentées par les groupes nationaux de la Cour Permanente d'Arbitrage, conformément aux dispositions suivantes.

2. En ce qui concerne les Membres des Nations Unies qui ne sont pas représentés à la Cour Permanente d'Arbitrage, les candidats seront présentés par des groupes nationaux, désignés à cet effet par leurs gouvernements, dans les mêmes conditions que celles stipulées pour les membres de la Cour Permanente d'Arbitrage par l'article 44 de la Convention de La Haye de 1907 sur le règlement pacifique des conflits internationaux.

3. En l'absence d'accord spécial, l'Assemblée Générale, sur la recommandation du Conseil de Sécurité, réglera les conditions aux-

participate in electing the members of the Court shall, in the absence of a special agreement, be laid down by the General Assembly upon recommendation of the Security Council.

Article 5

1. At least three months before the date of the election, the Secretary-General of the United Nations shall address a written request to the members of the Permanent Court of Arbitration belonging to the states which are parties to the present Statute, and to the members of the national groups appointed under Article 4, paragraph 2, inviting them to undertake, within a given time, by national groups, the nomination of persons in a position to accept the duties of a member of the Court.

2. No group may nominate more than four persons, not more than two of whom shall be of their own nationality. In no case may the number of candidates nominated by a group be more than double the number of seats to be filled.

Article 6

Before making these nominations, each national group is recommended to consult its highest court of justice, its legal faculties and schools of law, and its national academies and national sections of international academies devoted to the study of law.

Article 7

1. The Secretary-General shall prepare a list in alphabetical order of all the persons thus nominated. Save as provided in Article 12, paragraph 2, these shall be the only persons eligible.

2. The Secretary-General shall submit this list to the General Assembly and to the Security Council.

Article 8

The General Assembly and the Security Council shall proceed independently of one another to elect the members of the Court.

Article 9

At every election, the electors shall bear in mind not only that the persons to be elected should individually possess the qualifications required, but also that in the body as a whole the representation of the main forms of civilization and of the principal legal systems of the world should be assured.

Article 10

1. Those candidates who obtain an absolute majority of votes in the General Assembly and in the Security Council shall be considered as elected.

quelles peut participer à l'élection des membres de la Cour un Etat qui, tout en étant partie au présent Statut, n'est pas Membre des Nations Unies.

Article 5

1. Trois mois au moins avant la date de l'élection, le Secrétaire Général des Nations Unies invite par écrit les membres de la Cour Permanente d'Arbitrage appartenant aux Etats qui sont parties au présent Statut, ainsi que les membres des groupes nationaux désignés conformément au paragraphe 2 de l'article 4, à procéder dans un délai déterminé, par groupes nationaux, à la présentation de personnes en situation de remplir les fonctions de membre de la Cour.

2. Chaque groupe ne peut, en aucun cas, présenter plus de quatre personnes dont deux au plus de sa nationalité. En aucun cas, il ne peut être présenté un nombre de candidats plus élevé que le double des sièges à pourvoir.

Article 6

Avant de procéder à cette désignation, il est recommandé à chaque groupe national de consulter la plus haute cour de justice, les facultés et écoles de droit, les académies nationales et les sections nationales d'académies internationales, vouées à l'étude du droit.

Article 7

1. Le Secrétaire Général dresse, par ordre alphabétique, une liste de toutes les personnes ainsi désignées; seules ces personnes sont éligibles, sauf le cas prévu à l'article 12, paragraphe 2.

2. Le Secrétaire Général communique cette liste à l'Assemblée Générale et au Conseil de Sécurité.

Article 8

L'Assemblée Générale et le Conseil de Sécurité procèdent indépendamment l'un de l'autre à l'élection des membres de la Cour.

Article 9

Dans toute élection, les électeurs auront en vue que les personnes appelées à faire partie de la Cour, non seulement réunissent individuellement les conditions requises, mais assurent dans l'ensemble la représentation des grandes formes de civilisation et des principaux systèmes juridiques du monde.

Article 10

1. Sont élus ceux qui ont réuni la majorité absolue des voix dans l'Assemblée Générale et dans le Conseil de Sécurité.

2. Any vote of the Security Council, whether for the election of judges or for the appointment of members of the conference envisaged in Article 12, shall be taken without any distinction between permanent and non-permanent members of the Security Council.

3. In the event of more than one national of the same state obtaining an absolute majority of the votes both of the General Assembly and of the Security Council, the eldest of these only shall be considered as elected.

Article 11

If, after the first meeting held for the purpose of the election, one or more seats remain to be filled, a second and, if necessary, a third meeting shall take place.

Article 12

1. If, after the third meeting, one or more seats still remain unfilled, a joint conference consisting of six members, three appointed by the General Assembly and three by the Security Council, may be formed at any time at the request of either the General Assembly or the Security Council, for the purpose of choosing by the vote of an absolute majority one name for each seat still vacant, to submit to the General Assembly and the Security Council for their respective acceptance.

2. If the joint conference is unanimously agreed upon any person who fulfils the required conditions, he may be included in its list, even though he was not included in the list of nominations referred to in Article 7.

3. If the joint conference is satisfied that it will not be successful in procuring an election, those members of the Court who have already been elected shall, within a period to be fixed by the Security Council, proceed to fill the vacant seats by selection from among those candidates who have obtained votes either in the General Assembly or in the Security Council.

4. In the event of an equality of votes among the judges, the eldest judge shall have a casting vote.

Article 13

1. The members of the Court shall be elected for nine years and may be re-elected; provided, however, that of the judges elected at the first election, the terms of five judges shall expire at the end of three years and the terms of five more judges shall expire at the end of six years.

2. The judges whose terms are to expire at the end of the above-mentioned initial periods of three and six years shall be chosen

2. Le vote au Conseil de Sécurité, soit pour l'élection des juges, soit pour la nomination des membres de la commission visée à l'article 12 ci-après, ne comportera aucune distinction entre membres permanents et membres non-permanents du Conseil de Sécurité.

3. Au cas où le double scrutin de l'Assemblée Générale et du Conseil de Sécurité se porterait sur plus d'un ressortissant du même Etat, le plus âgé est seul élu.

Article 11

Si, après la première séance d'élection, il reste encore des sièges à pourvoir, il est procédé, de la même manière, à une seconde et, s'il est nécessaire, à une troisième.

Article 12

1. Si, après la troisième séance d'élection, il reste encore des sièges à pourvoir, il peut être à tout moment formé sur la demande, soit de l'Assemblée Générale, soit du Conseil de Sécurité, une Commission médiatrice de six membres, nommés trois par l'Assemblée Générale, trois par le Conseil de Sécurité, en vue de choisir par un vote à la majorité absolue, pour chaque siège non pourvu, un nom à présenter à l'adoption séparée de l'Assemblée Générale et du Conseil de Sécurité.

2. La Commission médiatrice peut porter sur sa liste le nom de toute personne satisfaisant aux conditions requises et qui recueille l'unanimité de ses suffrages, lors même qu'il n'aurait pas figuré sur la liste de présentation visée à l'article 7.

3. Si la Commission médiatrice constate qu'elle ne peut réussir à assurer l'élection, les membres de la Cour déjà nommés pourvoient aux sièges vacants, dans un délai à fixer par le Conseil de Sécurité, en choisissant parmi les personnes qui ont obtenu des suffrages soit dans l'Assemblée Générale, soit dans le Conseil de Sécurité.

4. Si, parmi les juges, il y a partage égal des voix, la voix du juge le plus âgé l'emporte.

Article 13

1. Les membres de la Cour sont élus pour neuf ans et ils sont rééligibles; toutefois, en ce qui concerne les juges nommés à la première élection de la Cour, les fonctions de cinq juges prendront fin au bout de trois ans, et celles de cinq autres juges prendront fin au bout de six ans.

2. Les juges dont les fonctions prendront fin au terme des périodes initiales de trois et six ans mentionnées ci-dessus seront désignés par

by lot to be drawn by the Secretary-General immediately after the first election has been completed.

3. The members of the Court shall continue to discharge their duties until their places have been filled. Though replaced, they shall finish any cases which they may have begun.

4. In the case of the resignation of a member of the Court, the resignation shall be addressed to the President of the Court for transmission to the Secretary-General. This last notification makes the place vacant.

Article 14

Vacancies shall be filled by the same method as that laid down for the first election, subject to the following provision: the Secretary-General shall, within one month of the occurrence of the vacancy, proceed to issue the invitations provided for in Article 5, and the date of the election shall be fixed by the Security Council.

Article 15

A member of the Court elected to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

Article 16

1. No member of the Court may exercise any political or administrative function, or engage in any other occupation of a professional nature.

2. Any doubt on this point shall be settled by the decision of the Court.

Article 17

1. No member of the Court may act as agent, counsel, or advocate in any case.

2. No member may participate in the decision of any case in which he has previously taken part as agent, counsel, or advocate for one of the parties, or as a member of a national or international court, or of a commission of enquiry, or in any other capacity.

3. Any doubt on this point shall be settled by the decision of the Court.

Article 18

1. No member of the Court can be dismissed unless, in the unanimous opinion of the other members, he has ceased to fulfil the required conditions.

2. Formal notification thereof shall be made to the Secretary-General by the Registrar.

3. This notification makes the place vacant.

tirage au sort effectué par le Secrétaire Général, immédiatement après qu'il aura été procédé à la première élection.

3. Les membres de la Cour restent en fonction jusqu'à leur remplacement. Après ce remplacement, ils continuent de connaître des affaires dont ils sont déjà saisis.

4. En cas de démission d'un membre de la Cour, la démission sera adressée au Président de la Cour, pour être transmise au Secrétaire Générale. Cette dernière notification emporte vacance de siège.

Article 14

Il est pourvu aux sièges devenus vacants selon la méthode suivie pour la première élection, sous réserve de la disposition ci-après: dans le mois qui suivra la vacance, le Secrétaire Général procèdera à l'invitation prescrite par l'article 5, et la date d'élection sera fixée par le Conseil de Sécurité.

Article 15

Le membre de la Cour élu en remplacement d'un membre dont le mandat n'est pas expiré achève le terme du mandat de son prédécesseur.

Article 16

1. Les membres de la Cour ne peuvent exercer aucune fonction politique ou administrative, ni se livrer à aucune autre occupation de caractère professionnel.

2. En cas de doute, la Cour décide.

Article 17

1. Les membres de la Cour ne peuvent exercer les fonctions d'agent, de conseil ou d'avocat dans aucune affaire.

2. Ils ne peuvent participer au règlement d'aucune affaire dans laquelle ils sont antérieurement intervenus comme agents, conseils ou avocats de l'une des parties, membres d'un tribunal national ou international, d'une commission d'enquête, ou à tout autre titre.

3. En cas de doute, la Cour décide.

Article 18

1. Les membres de la Cour ne peuvent être relevés de leurs fonctions que si, au jugement unanime des autres membres, ils ont cessé de répondre aux conditions requises.

2. Le Secrétaire Général en est officiellement informé par le Greffier.

3. Cette communication emporte vacance de siège.

Article 19

The members of the Court, when engaged on the business of the Court, shall enjoy diplomatic privileges and immunities.

Article 20

Every member of the Court shall, before taking up his duties, make a solemn declaration in open court that he will exercise his powers impartially and conscientiously.

Article 21

1. The Court shall elect its President and Vice-President for three years; they may be re-elected.
2. The Court shall appoint its Registrar and may provide for the appointment of such other officers as may be necessary.

Article 22

1. The seat of the Court shall be established at The Hague. This, however, shall not prevent the Court from sitting and exercising its functions elsewhere whenever the Court considers it desirable.
2. The President and the Registrar shall reside at the seat of the Court.

Article 23

1. The Court shall remain permanently in session, except during the judicial vacations, the dates and duration of which shall be fixed by the Court.
2. Members of the Court are entitled to periodic leave, the dates and duration of which shall be fixed by the Court, having in mind the distance between The Hague and the home of each judge.
3. Members of the Court shall be bound, unless they are on leave or prevented from attending by illness or other serious reasons duly explained to the President, to hold themselves permanently at the disposal of the Court.

Article 24

1. If, for some special reason, a member of the Court considers that he should not take part in the decision of a particular case, he shall so inform the President.
2. If the President considers that for some special reason one of the members of the Court should not sit in particular case, he shall give him notice accordingly.
3. If in any such case the member of the Court and the President disagree, the matter shall be settled by the decision of the Court.

Article 19

Les membres de la Cour jouissent, dans l'exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités diplomatiques.

Article 20

Tout membre de la Cour doit, avant d'entrer en fonction, en séance publique, prendre l'engagement solennel d'exercer ses attributions en pleine impartialité et en toute conscience.

Article 21

1. La Cour nomme, pour trois ans, son Président et son Vice-Président; ils sont rééligibles.

2. Elle nomme son Greffier et peut pourvoir à la nomination de tels autres fonctionnaires qui seraient nécessaires.

Article 22

1. Le siège de la Cour est fixé à La Haye. La Cour peut toutefois siéger et exercer ses fonctions ailleurs lorsqu'elle le juge désirable.

2. Le Président et le Greffier résident au siège de la Cour.

Article 23

1. La Cour reste toujours en fonction, excepté pendant les vacances judiciaires, dont les périodes et la durée sont fixées par la Cour.

2. Les membres de la Cour ont droit à des congés périodiques dont la date et la durée seront fixées par la Cour, en tenant compte de la distance qui sépare La Haye de leurs foyers.

3. Les membres de la Cour sont tenus, à moins de congé, d'empêchement pour cause de maladie ou autre motif grave dûment justifié auprès du Président, d'être à tout moment à la disposition de la Cour.

Article 24

1. Si, pour une raison spéciale, l'un des membres de la Cour estime devoir ne pas participer au jugement d'une affaire déterminée, il en fait part au Président.

2. Si le Président estime qu'un des membres de la Cour ne doit pas, pour une raison spéciale, siéger dans une affaire déterminée, il en avertit celui-ci.

3. Si, en pareils cas, le membre de la Cour et le Président sont en désaccord, la Cour décide.

Article 25

1. The full Court shall sit except when it is expressly provided otherwise in the present Statute.
2. Subject to the condition that the number of judges available to constitute the Court is not thereby reduced below eleven, the Rules of the Court may provide for allowing one or more judges, according to circumstances and in rotation, to be dispensed from sitting.
3. A quorum of nine judges shall suffice to constitute the Court.

Article 26

1. The Court may from time to time form one or more chambers, composed of three or more judges as the Court may determine, for dealing with particular categories of cases; for example, labor cases and cases relating to transit and communications.
2. The Court may at any time form a chamber for dealing with a particular case. The number of judges to constitute such a chamber shall be determined by the Court with the approval of the parties.
3. Cases shall be heard and determined by the chambers provided for in this Article if the parties so request.

Article 27

A judgment given by any of the chambers provided for in Articles 26 and 29 shall be considered as rendered by the Court.

Article 28

The chambers provided for in Articles 26 and 29 may, with the consent of the parties, sit and exercise their functions elsewhere than at The Hague.

Article 29

With a view to the speedy despatch of business, the Court shall form annually a chamber composed of five judges which, at the request of the parties, may hear and determine cases by summary procedure. In addition, two judges shall be selected for the purpose of replacing judges who find it impossible to sit.

Article 30

1. The Court shall frame rules for carrying out its functions. In particular, it shall lay down rules of procedure.
2. The Rules of the Court may provide for assessors to sit with the Court or with any of its chambers, without the right to vote.

Article 25

1. Sauf exception expressément prévue par le présent Statut, la Cour exerce ses attributions en séance plénière.
2. Sous la condition que le nombre des juges disponibles pour constituer la Cour ne soit pas réduit à moins de onze, le Règlement de la Cour pourra prévoir que, selon les circonstances et à tour de rôle, un ou plusieurs juges pourront être dispensés de siéger.
3. Le quorum de neuf est suffisant pour constituer la Cour.

Article 26

1. La Cour peut, à toute époque, constituer une ou plusieurs chambres composées de trois juges au moins selon ce qu'elle décidera, pour connaître de catégories déterminées d'affaires, par exemple d'affaires de travail et d'affaires concernant le transit et les communications.
2. La Cour peut, à toute époque, constituer une chambre pour connaître d'une affaire déterminée. Le nombre des juges de cette chambre sera fixé par la Cour avec l'assentiment des parties.
3. Les chambres prévues au présent article statueront, si les parties le demandent.

Article 27

Tout arrêt rendu par l'une des chambres prévues aux articles 26 et 29 sera considéré comme rendu par la Cour.

Article 28

Les chambres prévues aux articles 26 et 29 peuvent, avec le consentement des parties, siéger et exercer leurs fonctions ailleurs qu'à La Haye.

Article 29

En vue de la prompt expédition des affaires, la Cour compose annuellement une chambre de cinq juges, appelés à statuer en procédure sommaire lorsque les parties le demandent. Deux juges seront, en outre, désignés pour remplacer celui des juges qui se trouverait dans l'impossibilité de siéger.

Article 30

1. La Cour détermine par un règlement le mode suivant lequel elle exerce ses attributions. Elle règle notamment sa procédure.
2. Le Règlement de la Cour peut prévoir des assesseurs siégeant à la Cour ou dans ses chambres, sans droit de vote.

Article 31

1. Judges of the nationality of each of the parties shall retain their right to sit in the case before the Court.

2. If the Court includes upon the Bench a judge of the nationality of one of the parties, any other party may choose a person to sit as judge. Such person shall be chosen preferably from among those persons who have been nominated as candidates as provided in Articles 4 and 5.

3. If the Court includes upon the Bench no judge of the nationality of the parties, each of these parties may proceed to choose a judge as provided in paragraph 2 of this Article.

4. The provisions of this Article shall apply to the case of Articles 26 and 29. In such cases, the President shall request one or, if necessary, two of the members of the Court forming the chamber to give place to the members of the Court of the nationality of the parties concerned, and, failing such, or if they are unable to be present, to the judges specially chosen by the parties.

5. Should there be several parties in the same interest, they shall, for the purpose of the preceding provisions, be reckoned as one party only. Any doubt upon this point shall be settled by the decision of the Court.

6. Judges chosen as laid down in paragraphs 2, 3, and 4 of this Article shall fulfil the conditions required by Articles 2, 17 (paragraph 2), 20, and 24 of the present Statute. They shall take part in the decision on terms of complete equality with their colleagues.

Article 32

1. Each member of the Court shall receive an annual salary.

2. The President shall receive a special annual allowance.

3. The Vice-President shall receive a special allowance for every day on which he acts as President.

4. The judges chosen under Article 31, other than members of the Court, shall receive compensation for each day on which they exercise their functions.

5. These salaries, allowances, and compensation shall be fixed by the General Assembly. They may not be decreased during the term of office.

6. The salary of the Registrar shall be fixed by the General Assembly on the proposal of the Court.

7. Regulations made by the General Assembly shall fix the conditions under which retirement pensions may be given to members of the Court and to the Registrar, and the conditions under which

Article 31

1. Les juges de la nationalité de chacune des parties conservent le droit de siéger dans l'affaire dont la Cour est saisie.

2. Si la Cour compte sur le siège un juge de la nationalité d'une des parties, toute autre partie peut désigner une personne de son choix pour siéger en qualité de juge. Celle-ci devra être prise de préférence parmi les personnes qui ont été l'objet d'une présentation en conformité des articles 4 et 5.

3. Si la Cour ne compte sur le siège aucun juge de la nationalité des parties, chacune de ces parties peut procéder à la désignation d'un juge de la même manière qu'au paragraphe 2 précédent.

4. Le présent article s'applique dans le cas des articles 26 et 29. En pareils cas, le Président priera un, ou, s'il y a lieu, deux des membres de la Cour composant la chambre, de céder leur place aux membres de la Cour de la nationalité des parties intéressées et, à défaut ou en cas d'empêchement, aux juges spécialement désignés par les parties.

5. Lorsque plusieurs parties font cause commune, elles ne comptent, pour l'application des dispositions qui précèdent, que pour une seule. En cas de doute, la Cour décide.

6. Les juges désignés, comme il est dit aux paragraphes 2, 3 et 4 du présent article, doivent satisfaire aux prescriptions des articles 2, 17, paragraphe 2, 20 et 24 du présent Statut. Ils participent à la décision dans des conditions de complète égalité avec leurs collègues.

Article 32

1. Les membres de la Cour reçoivent un traitement annuel.

2. Le Président reçoit une allocation annuelle spéciale.

3. Le Vice-Président reçoit une allocation spéciale pour chaque jour où il remplit les fonctions de Président.

4. Les juges désignés par application de l'article 31, autres que les membres de la Cour, reçoivent une indemnité pour chaque jour où ils exercent leurs fonctions.

5. Ces traitements, allocations et indemnités sont fixés par l'Assemblée Générale. Ils ne peuvent être diminués pendant la durée des fonctions.

6. Le traitement du Greffier est fixé par l'Assemblée Générale sur la proposition de la Cour.

7. Un règlement adopté par l'Assemblée Générale fixe les conditions dans lesquelles des pensions sont allouées aux membres de la Cour et au Greffier, ainsi que les conditions dans lesquelles les

members of the Court and the Registrar shall have their travelling expenses refunded.

8. The above salaries, allowances, and compensation shall be free of all taxation.

Article 33

The expenses of the Court shall be borne by the United Nations in such a manner as shall be decided by the General Assembly.

CHAPTER II

Competence of the Court

Article 34

1. Only states may be parties in cases before the Court.

2. The Court, subject to and in conformity with its Rules, may request of public international organizations information relevant to cases before it, and shall receive such information presented by such organizations on their own initiative.

3. Whenever the construction of the constituent instrument of a public international organization or of an international convention adopted thereunder is in question in a case before the Court, the Registrar shall so notify the public international organization concerned and shall communicate to it copies of all the written proceedings.

Article 35

1. The Court shall be open to the states parties to the present Statute.

2. The conditions under which the Court shall be open to other states shall, subject to the special provisions contained in treaties in force, be laid down by the Security Council, but in no case shall such conditions place the parties in a position of inequality before the Court.

3. When a state which is not a Member of the United Nations is a party to a case, the Court shall fix the amount which that party is to contribute towards the expenses of the Court. This provision shall not apply if such state is bearing a share of the expenses of the Court.

Article 36

1. The jurisdiction of the Court comprises all cases which the parties refer to it and all matters specially provided for in the Charter of the United Nations or in treaties and conventions in force.

membres de la Cour et le Greffier reçoivent le remboursement de leurs frais de voyage.

8. Les traitements, allocations et indemnités sont exempts de tout impôt.

Article 33

Les frais de la Cour supportés par les Nations Unies de la manière que l'Assemblée Générale décide.

CHAPITRE II

Compétence de la Cour

Article 34

1. Seuls les Etats ont qualité pour se présenter devant la Cour.

2. La Cour, dans les conditions prescrites par son Règlement, pourra demander aux organisations internationales publiques des renseignements relatifs aux affaires portées devant elle et recevra également les dits renseignements qui lui seraient présentés par ces organisations de leur propre initiative.

3. Lorsque l'interprétation de l'acte constitutif d'une organisation internationale publique ou celle d'une convention internationale adoptée en vertu de cet acte est mise en question dans une affaire soumise à la Cour, le Greffier en avise cette organisation et lui communique toute la procédure écrite.

Article 35

1. La Cour est ouverte aux Etats parties au présent Statut.

2. Les conditions auxquelles elle est ouverte aux autres Etats sont, sous réserve des dispositions particulières des traités en vigueur, réglées par le Conseil de Sécurité, et, dans tous les cas, sans qu'il puisse en résulter pour les parties aucune inégalité devant la Cour.

3. Lorsqu'un Etat, qui n'est pas Membre des Nations Unies, est partie en cause, la Cour fixera la contribution aux frais de la Cour que cette partie devra supporter. Toutefois, cette disposition ne s'appliquera pas, si cet Etat participe aux dépenses de la Cour.

Article 36

1. La compétence de la Cour s'étend à toutes les affaires que les parties lui soumettront, ainsi qu'à tous les cas spécialement prévus dans la Charte des Nations Unies ou dans les traités et conventions en vigueur.

2. The states parties to the present Statute may at any time declare that they recognize as compulsory *ipso facto* and without special agreement, in relation to any other state accepting the same obligation, the jurisdiction of the Court in all legal disputes concerning:

- a. the interpretation of a treaty;
- b. any question of international law;
- c. the existence of any fact which, if established, would constitute a breach of an international obligation;
- d. the nature or extent of the reparation to be made for the breach of an international obligation.

3. The declarations referred to above may be made unconditionally or on condition of reciprocity on the part of several or certain states, or for a certain time.

4. Such declarations shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the parties to the Statute and to the Registrar of the Court.

5. Declarations made under Article 36 of the Statute of the Permanent Court of International Justice and which are still in force shall be deemed, as between the parties to the present Statute, to be acceptances of the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice for the period which they still have to run and in accordance with their terms.

6. In the event of a dispute as to whether the Court has jurisdiction, the matter shall be settled by the decision of the Court.

Article 37

Whenever a treaty or convention in force provides for reference of a matter to a tribunal to have been instituted by the League of Nations, or to the Permanent Court of International Justice, the matter shall, as between the parties to the present Statute, be referred to the International Court of Justice.

Article 38

1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply:

- a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states;
- b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law;
- c. the general principles of law recognized by civilized nations;

2. Les Etats parties au présent Statut, pourront, à n'importe quel moment, déclarer reconnaître comme obligatoire de plein droit et sans convention spéciale, à l'égard de tout autre Etat acceptant la même obligation, la juridiction de la Cour sur tous les différends d'ordre juridique ayant pour objet:

- a. l'interprétation d'un traité;
- b. tout point de droit international;
- c. la réalité de tout fait qui, s'il était établi, constituerait la violation d'un engagement international;
- d. la nature ou l'étendue de la réparation due pour la rupture d'un engagement international.

3. Les déclarations ci-dessus visées pourront être faites purement et simplement ou sous condition de réciprocité de la part de plusieurs ou de certains Etats, ou pour un délai déterminé.

4. Ces déclarations seront remises au Secrétaire Général des Nations Unies qui en transmettra copie aux parties au présent Statut ainsi qu'au Greffier de la Cour.

5. Les déclarations faites en application de l'article 36 du Statut de la Cour Permanente de Justice Internationale pour une durée qui n'est pas encore expirée seront considérées, dans les rapports entre parties au présent Statut, comme comportant acceptation de la juridiction obligatoire de la Cour Internationale de Justice pour la durée restant à courir d'après ces déclarations et conformément à leurs termes.

6. En cas de contestation sur le point de savoir si la Cour est compétente, la Cour décide.

Article 37

Lorsqu'un traité ou une convention en vigueur prévoit le renvoi à une juridiction que devait instituer la Société des Nations ou à la Cour Permanente de Justice Internationale, la Cour Internationale de Justice constituera cette juridiction entre les parties au présent Statut.

Article 38

1. La Cour, dont la mission est de régler conformément au droit international les différends qui lui sont soumis, applique:

- a. les conventions internationales, soit générales, soit spéciales, établissant des règles expressément reconnues par les Etats en litige;
- b. la coutume internationale comme preuve d'une pratique générale acceptée comme étant le droit;
- c. les principes généraux de droits reconnus par les nations civilisées;

d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law.

2. This provision shall not prejudice the power of the Court to decide a case *ex aequo et bono*, if the parties agree thereto.

CHAPTER III

Procedure

Article 39

1. The official languages of the Court shall be French and English. If the parties agree that the case shall be conducted in French, the judgment shall be delivered in French. If the parties agree that the case shall be conducted in English, the judgment shall be delivered in English.

2. In the absence of an agreement as to which language shall be employed, each party may, in the pleadings, use the language which it prefers; the decision of the Court shall be given in French and English. In this case the Court shall at the same time determine which of the two texts shall be considered as authoritative.

3. The Court shall, at the request of any party, authorize a language other than French or English to be used by that party.

Article 40

1. Cases are brought before the Court, as the case may be, either by the notification of the special agreement or by a written application addressed to the Registrar. In either case the subject of the dispute and the parties shall be indicated.

2. The Registrar shall forthwith communicate the application to all concerned.

3. He shall also notify the Members of the United Nations through the Secretary-General, and also any other states entitled to appear before the Court.

Article 41

1. The Court shall have the power to indicate, if it considers that circumstances so require, any provisional measures which ought to be taken to preserve the respective rights of either party.

2. Pending the final decision, notice of the measures suggested shall forthwith be given to the parties and to the Security Council.

d. sous réserve de la disposition de l'article 59, les décisions judiciaires et la doctrine des publicistes les plus qualifiés des différentes nations, comme moyen auxiliaire de détermination des règles de droit.

2. La présente disposition ne porte pas atteinte à la faculté pour la Cour, si les parties sont d'accord, de statuer *ex aequo et bono*.

CHAPITRE III

Procédure

Article 39

1. Les langues officielles de la Cour sont le français et l'anglais. Si les parties sont d'accord pour que toute la procédure ait lieu en français, le jugement sera prononcé en cette langue. Si les parties sont d'accord pour que toute la procédure ait lieu en anglais, le jugement sera prononcé en cette langue.

2. A défaut d'un accord fixant la langue dont il sera fait usage, les parties pourront employer pour les plaidoiries celle des deux langues qu'elles préféreront, et l'arrêt de la Cour sera rendu en français et en anglais. En ce cas, la Cour désignera en même temps celui des deux textes qui fera foi.

3. La Cour, à la demande de toute partie, autorisera l'emploi par cette partie d'une langue autre que le français ou l'anglais.

Article 40

1. Les affaires sont portées devant la Cour, selon le cas, soit par notification du compromis, soit par une requête, adressées au Greffier; dans les deux cas, l'objet du différend et les parties doivent être indiqués.

2. Le Greffier donne immédiatement communication de la requête à tous intéressés.

3. Il en informe également les Membres des Nations Unies par l'entremise du Secrétaire Général, ainsi que les autres Etats admis à ester en justice devant la Cour.

Article 41

1. La Cour a le pouvoir d'indiquer, si elle estime que les circonstances l'exigent, quelles mesures conservatoires du droit de chacun doivent être prises à titre provisoire.

2. En attendant l'arrêt définitif, l'indication de ces mesures est immédiatement notifiée aux parties et au Conseil de Sécurité.

Article 42

1. The parties shall be represented by agents.
2. They may have the assistance of counsel or advocates before the Court.
3. The agents, counsel, and advocates of parties before the Court shall enjoy the privileges and immunities necessary to the independent exercise of their duties.

Article 43

1. The procedure shall consist of two parts: written and oral.
2. The written proceedings shall consist of the communication to the Court and to the parties of memorials, counter-memorials and, if necessary, replies; also all papers and documents in support.
3. These communications shall be made through the Registrar, in the order and within the time fixed by the Court.
4. A certified copy of every document produced by one party shall be communicated to the other party.
5. The oral proceedings shall consist of the hearing by the Court of witnesses, experts, agents, counsel, and advocates.

Article 44

1. For the service of all notices upon persons other than the agents, counsel, and advocates, the Court shall apply direct to the government of the state upon whose territory the notice has to be served.
2. The same provision shall apply whenever steps are to be taken to procure evidence on the spot.

Article 45

The hearing shall be under the control of the President or, if he is unable to preside, of the Vice-President; if neither is able to preside, the senior judge present shall preside.

Article 46

The hearing in Court shall be public, unless the Court shall decide otherwise, or unless the parties demand that the public be not admitted.

Article 47

1. Minutes shall be made at each hearing and signed by the Registrar and the President.
2. These minutes alone shall be authentic.

Article 42

1. Les parties sont représentées par des agents.
2. Elles peuvent se faire assister devant la Cour par des conseils ou des avocats.
3. Les agents, conseils et avocats des parties devant la Cour jouiront des privilèges et immunités nécessaires à l'exercice indépendant de leurs fonctions.

Article 43

1. La procédure a deux phases: l'une écrite, l'autre orale.
2. La procédure écrite comprend la communication à juge et à partie des mémoires, des contremémoires, et éventuellement, des répliques, ainsi que de toute pièce et document à l'appui.
3. La communication se fait par l'entremise du Greffier dans l'ordre et les délais déterminés par la Cour.
4. Toute pièce produite par l'une des parties doit être communiquée à l'autre en copie certifiée conforme.
5. La procédure orale consiste dans l'audition par la Cour des témoins, experts, agents, conseils et avocats.

Article 44

1. Pour toute notification à faire à d'autres personnes que les agents, conseils et avocats, la Cour s'adresse directement au gouvernement de l'Etat sur le territoire duquel la notification doit produire effet.
2. Il en est de même s'il s'agit de faire procéder sur place à l'établissement de tous moyens de preuve.

Article 45

Les débats sont dirigés par le Président et, à défaut de celui-ci, par le Vice-Président; en cas d'empêchement, par le plus ancien des juges présents.

Article 46

L'audience est publique, à moins qu'il n'en soit autrement décidé par la Cour ou que les deux parties ne demandent que le public ne soit pas admis.

Article 47

1. Il est tenu de chaque audience un procès-verbal signé par le Greffier et le Président.
2. Ce procès-verbal a seul caractère authentique.

Article 48

The Court shall make orders for the conduct of the case, shall decide the form and time in which each party must conclude its arguments, and make all arrangements connected with the taking of evidence.

Article 49

The Court may, even before the hearing begins, call upon the agents to produce any document or to supply any explanations. Formal note shall be taken of any refusal.

Article 50

The Court may, at any time, entrust any individual, body, bureau, commission, or other organization that it may select, with the task of carrying out an enquiry or giving an expert opinion.

Article 51

During the hearing any relevant questions are to be put to the witnesses and experts under the conditions laid down by the Court in the rules of procedure referred to in Article 30.

Article 52

After the Court has received the proofs and evidence within the time specified for the purpose, it may refuse to accept any further oral or written evidence that one party may desire to present unless the other side consents.

Article 53

1. Whenever one of the parties does not appear before the Court, or fails to defend its case, the other party may call upon the Court to decide in favor of its claim.

2. The Court must, before doing so, satisfy itself, not only that it has jurisdiction in accordance with Articles 36 and 37, but also that the claim is well founded in fact and law.

Article 54

1. When, subject to the control of the Court, the agents, counsel, and advocates have completed their presentation of the case, the President shall declare the hearing closed.

2. The Court shall withdraw to consider the judgment.

3. The deliberations of the Court shall take place in private and remain secret.

Article 48

La Cour rend des ordonnances pour la direction du procès, la détermination des formes et délais dans lesquels chaque partie doit finalement conclure; elle prend toutes les mesures que comporte l'administration des preuves.

Article 49

La Cour peut, même avant tout débat, demander aux agents de produire tout document et de fournir toutes explications. En cas de refus, elle en prend acte.

Article 50

A tout moment, la Cour peut confier une enquête ou une expertise à toute personne, corps, bureau, commission ou organe de son choix.

Article 51

Au cours des débats, toutes questions utiles sont posées aux témoins et experts dans les conditions que fixera la Cour dans le règlement visé à l'article 30.

Article 52

Après avoir reçu les preuves et témoignages dans les délais déterminés par elle, la Cour peut écarter toutes dépositions ou documents nouveaux qu'une des parties voudrait lui présenter sans l'assentiment de l'autre.

Article 53

1. Lorsqu'une des parties ne se présente pas, ou s'abstient de faire valoir ses moyens, l'autre partie peut demander à la Cour de lui adjuger ses conclusions.

2. La Cour, avant d'y faire droit, doit s'assurer non seulement qu'elle a compétence aux termes des articles 36 et 37, mais que les conclusions sont fondées en fait et en droit.

Article 54

1. Quand les agents, conseils et avocats ont fait valoir, sous le contrôle de la Cour, tous les moyens qu'ils jugent utiles, le Président prononce la clôture des débats.

2. La Cour se retire en Chambre du Conseil pour délibérer.

3. Les délibérations de la Cour sont et restent secrètes.

Article 55

1. All questions shall be decided by a majority of the judges present.
2. In the event of an equality of votes, the President or the judge who acts in his place shall have a casting vote.

Article 56

1. The judgment shall state the reasons on which it is based.
2. It shall contain the names of the judges who have taken part in the decision.

Article 57

If the judgment does not represent in whole or in part the **unanimous opinion** of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

Article 58

The judgment shall be signed by the President and by the Registrar. It shall be read in open court, due notice having been given to the agents.

Article 59

The decision of the Court has no binding force except between the parties and in respect of that particular case.

Article 60

The judgment is final and without appeal. In the event of dispute as to the meaning or scope of the judgment, the Court shall construe it upon the request of any party.

Article 61

1. An application for revision of a judgment may be made only when it is based upon the discovery of some fact of such a nature as to be a decisive factor, which fact was, when the judgment was given, unknown to the Court and also to the party claiming revision, always provided that such ignorance was not due to negligence.
2. The proceedings for revision shall be opened by a judgment of the Court expressly recording the existence of the new fact, recognizing that it has such a character as to lay the case open to revision, and declaring the application admissible on this ground.
3. The Court may require previous compliance with the terms of the judgment before it admits proceedings in revision.
4. The application for revision must be made at latest within six months of the discovery of the new fact.

Article 55

1. Les décisions de la Cour sont prises à la majorité des juges présents.
2. En cas de partage des voix, la voix du Président ou de celui qui le remplace est prépondérante.

Article 56

1. L'arrêt est motivé.
2. Il mentionne les noms des juges qui y ont pris part.

Article 57

Si l'arrêt n'exprime pas en tout ou en partie l'opinion unanime des juges, tout juge aura le droit d'y joindre l'exposé de son opinion individuelle.

Article 58

L'arrêt est signé par le Président et par le Greffier. Il est lu en séance publique, les agents dûment prévenus.

Article 59

La décision de la Cour n'est obligatoire que pour les parties en litige et dans le cas qui a été décidé.

Article 60

L'arrêt est définitif et sans recours. En cas de contestation sur le sens et la portée de l'arrêt, il appartient à la Cour de l'interpréter, à la demande de toute partie.

Article 61

1. La revision de l'arrêt ne peut être éventuellement demandée à la Cour qu'une raison de la découverte d'un fait de nature à exercer une influence décisive et qui, avant le prononcé de l'arrêt, était inconnu de la Cour et de la partie qui demande la revision, sans qu'il y ait, de sa part, faute à l'ignorer.
2. La procédure de revision s'ouvre par un arrêt de la Cour constatant expressément l'existence du fait nouveau, lui reconnaissant les caractères qui donnent ouverture à la revision, et déclarant de ce chef la demande recevable.
3. La Cour peut subordonner l'ouverture de la procédure en revision à l'exécution préalable de l'arrêt.
4. La demande en revision devra être formée au plus tard dans le délai de six mois après la découverte du fait nouveau.

5. No application for revision may be made after the lapse of ten years from the date of the judgment.

Article 62

1. Should a state consider that it has an interest of a legal nature which may be affected by the decision in the case, it may submit a request to the Court to be permitted to intervene.

2. It shall be for the Court to decide upon this request.

Article 63

1. Whenever the construction of a convention to which states other than those concerned in the case are parties is in question, the Registrar shall notify all such states forthwith.

2. Every state so notified has the right to intervene in the proceedings; but if it uses this right, the construction given by the judgment will be equally binding upon it.

Article 64

Unless otherwise decided by the Court, each party shall bear its own costs.

CHAPTER IV

Advisory Opinions

Article 65

1. The Court may give an advisory opinion on any legal question at the request of whatever body may be authorized by or in accordance with the Charter of the United Nations to make such a request.

2. Questions upon which the advisory opinion of the Court is asked shall be laid before the Court by means of a written request containing an exact statement of the question upon which an opinion is required, and accompanied by all documents likely to throw light upon the question.

Article 66

1. The Registrar shall forthwith give notice of the request for an advisory opinion to all states entitled to appear before the Court.

2. The Registrar shall also, by means of a special and direct communication, notify any state entitled to appear before the Court or international organization considered by the Court, or, should it not be sitting, by the President, as likely to be able to furnish information on the question, that the Court will be prepared

5. Aucune demande de revision ne pourra être formée après l'expiration d'un délai de dix ans à dater de l'arrêt.

Article 62

1. Lorsqu'un Etat estime que, dans un différend, un intérêt d'ordre juridique est pour lui en cause, il peut adresser à la Cour une requête, à fin d'intervention.

2. La Cour décide.

Article 63

1. Lorsqu'il s'agit de l'interprétation d'une convention à laquelle ont participé d'autres Etats que les parties en litige, le Greffier les avertit sans délai.

2. Chacun d'eux a le droit d'intervenir au procès, et s'il exerce cette faculté, l'interprétation contenue dans la sentence est également obligatoire à son égard.

Article 64

S'il n'en est autrement décidé par la Cour, chaque partie supporte ses frais de procédure.

CHAPITRE IV

Avis consultatifs

Article 65

1. La Cour peut donner un avis consultatif sur toute question juridique, à la demande de tout organe ou institution qui aura été autorisé par la Charte des Nations Unies ou conformément à ses dispositions, à demander cet avis.

2. Les questions sur lesquelles l'avis consultatif de la Cour est demandé sont exposées à la Cour par une requête écrite qui formule, en termes précis, la question sur laquelle l'avis de la Cour est demandé. Il y est joint tout document pouvant servir à élucider la question.

Article 66

1. Le Greffier notifie immédiatement la requête demandant l'avis consultatif à tous les Etats admis à ester en justice devant la Cour.

2. En outre, à tout Etat admis à ester devant la Cour et à toute organisation internationale jugés, par la Cour ou par le Président si elle ne siège pas, susceptibles de fournir des renseignements sur la question, le Greffier fait connaître, par communication spéciale et directe, que la Cour est disposée à recevoir des exposés écrits dans

to receive, within a time limit to be fixed by the President, written statements, or to hear, at a public sitting to be held for the purpose, oral statements relating to the question.

3. Should any such state entitled to appear before the Court have failed to receive the special communication referred to in paragraph 2 of this Article, such state may express a desire to submit a written statement or to be heard; and the Court will decide.

4. States and organizations having presented written or oral statements or both shall be permitted to comment on the statements made by other states or organizations in the form, to the extent, and within the time limits which the Court, or, should it not be sitting, the President, shall decide in each particular case. Accordingly, the Registrar shall in due time communicate any such written statements to states and organizations having submitted similar statements.

Article 67

The Court shall deliver its advisory opinions in open court, notice having been given to the Secretary-General and to the representatives of Members of the United Nations, of other states and of international organizations immediately concerned.

Article 68

In the exercise of its advisory functions the Court shall further be guided by the provisions of the present Statute which apply in contentious cases to the extent to which it recognizes them to be applicable.

CHAPTER V

Amendment

Article 69

Amendments to the present Statute shall be effected by the same procedure as is provided by the Charter of the United Nations for amendments to that Charter, subject however to any provisions which the General Assembly upon recommendation of the Security Council may adopt concerning the participation of states which are parties to the present Statute but are not Members of the United Nations.

Article 70

The Court shall have power to propose such amendments to the present Statute as it may deem necessary, through written communications to the Secretary-General, for consideration in conformity with the provisions of Article 69.

un délai à fixer par le Président, ou à entendre des exposés oraux au cours d'une audience publique tenue à cet effet.

3. Si un de ces Etats, n'ayant pas été l'objet de la communication spéciale visée au paragraphe 2 du présent article, exprime le désir de soumettre un exposé écrit ou d'être entendu, la Cour statue.

4. Les Etats ou organisations qui ont présenté des exposés écrits ou oraux sont admis à discuter les exposés faits par d'autres Etats et organisations dans les formes, mesures et délais fixés, dans chaque cas d'espèce, par la Cour ou, si elle ne siège pas, par le Président. A cet effet, le Greffier communique, en temps voulu, les exposés écrits aux Etats ou organisations qui en ont eux-mêmes présenté.

Article 67

La Cour prononcera ses avis consultatifs en audience publique, le Secrétaire Général et les représentants des Membres des Nations Unies des autres Etats et des organisations internationales directement intéressés étant prévenus.

Article 68

Dans l'exercice de ses attributions consultatives, la Cour s'inspirera en outre des dispositions du présent Statut qui s'appliquent en matière contentieuse, dans la mesure où elle les reconnaîtra applicables.

CHAPITRE V

Amendements

Article 69

Les amendements au présent Statut seront effectués par la même procédure que celle prévue pour les amendements à la Charte des Nations Unies, sous réserve des dispositions qu'adopterait l'Assemblée Générale, sur la recommandation du Conseil de Sécurité, pour régler la participation à cette procédure des Etats qui, tout en ayant accepté le présent Statut de la Cour, ne sont pas Membres des Nations Unies.

Article 70

La Cour pourra proposer les amendements qu'elle jugera nécessaire d'apporter au présent Statut, par la voie de communications écrites adressées au Secrétaire Général, aux fins d'examen conformément aux dispositions de l'article 69.

C. VERTALING**Statuut van het Internationale Gerechtshof**

Artikel 1

Het Internationale Gerechtshof, ingesteld bij het Handvest der Verenigde Naties als het voornaamste rechterlijke orgaan van de Verenigde Naties, wordt samengesteld en functioneert overeenkomstig de bepalingen van dit Statuut.

HOOFDSTUK I

Organisatie van het Hof

Artikel 2

Het Hof wordt gevormd door een college van onafhankelijke rechters die, onverschillig van welke nationaliteit zij zijn, worden gekozen uit personen van hoog zedelijk aanzien die over de kwaliteiten en bevoegdheden beschikken die in hun onderscheiden landen worden verlangd om de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, ofwel die rechtsgeleerden zijn van erkende bekwaamheid op het gebied van het internationale recht.

Artikel 3

1. Het Hof bestaat uit vijftien Leden, van wie geen twee onderdaan van dezelfde Staat mogen zijn.

2. Iemand die, wat het lidmaatschap van het Hof betreft, zou kunnen worden beschouwd als een onderdaan van meer dan één Staat, wordt geacht een onderdaan te zijn van de Staat waarin hij zijn burgerlijke en politieke rechten pleegt uit te oefenen.

Artikel 4

1. De Leden van het Hof worden door de Algemene Vergadering en door de Veiligheidsraad gekozen uit een lijst van personen, kandidaat gesteld door de nationale groepen van het Permanente Hof van Arbitrage overeenkomstig de volgende bepalingen.

2. Wanneer het Leden van de Verenigde Naties betreft die niet zijn vertegenwoordigd in het Permanente Hof van Arbitrage, worden de kandidaten gesteld door nationale groepen die daartoe door hun Regeringen worden aangewezen op dezelfde voorwaarden als die welke worden gesteld voor Leden van het Permanente Hof van Arbitrage in artikel 44 van het Haagsche Verdrag van 1907 betreffende de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

3. De voorwaarden waarop een Staat die partij is bij dit Statuut, doch die geen Lid is van de Verenigde Naties, kan deelnemen aan de verkiezing van de Leden van het Hof, worden, bij gebreke van een bijzondere overeenkomst, vastgesteld door de Algemene Vergadering, op aanbeveling van de Veiligheidsraad.

Artikel 5

1. Ten minste drie maanden voor de datum van de verkiezing richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties een schriftelijk verzoek aan de Leden van het Permanente Hof van Arbitrage die behoren tot de Staten die partij zijn bij dit Statuut, zomede aan de Leden van de ingevolge artikel 4, tweede lid, aangewezen nationale groepen, waarbij zij worden uitgenodigd binnen een bepaald tijdsbestek, als nationale groepen, personen kandidaat te stellen die de functie van Lid van het Hof kunnen vervullen.

2. Geen enkele groep mag meer dan vier personen kandidaat stellen, van wie er niet meer dan twee haar eigen nationaliteit mogen bezitten. In geen geval mag het aantal door een groep voorgestelde kandidaten groter zijn dan tweemaal het aantal te bezetten zetels.

Artikel 6

Elke nationale groep wordt aanbevolen, alvorens kandidaten te stellen, overleg te plegen met haar hoogste rechtscollège, haar faculteiten in de rechtsgeleerdheid en inrichtingen waar onderwijs in de rechten wordt gegeven, haar nationale academies en nationale afdelingen van internationale academies die zich bezighouden met de studie van het recht.

Artikel 7

1. De Secretaris-Generaal stelt een alfabetische lijst op van alle personen die aldus kandidaat zijn gesteld. Behoudens als bepaald in artikel 12, tweede lid, zijn alleen dezen verkiesbaar.

2. De Secretaris-Generaal zendt deze lijst aan de Algemene Vergadering en aan de Veiligheidsraad.

Artikel 8

Onafhankelijk van elkaar gaan de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad over tot verkiezing van de Leden van het Hof.

Artikel 9

Bij elke verkiezing dienen de kiezers niet alleen in het oog te houden dat de te verkiezen personen individueel de verlangde kwaliteiten en bevoegdheden moeten bezitten, doch tevens dat in het Hof als geheel de vertegenwoordiging van de belangrijkste vormen der beschaving en van de voornaamste rechtsstelsels van de wereld dient te zijn verzekerd.

Artikel 10

1. Als te zijn verkozen worden beschouwd de kandidaten die zowel in de Algemene Vergadering als in de Veiligheidsraad een volstreckte meerderheid van stemmen hebben verkregen.

2. Elke stemming in de Veiligheidsraad, hetzij voor de verkiezing van rechters, hetzij voor het aanwijzen van Leden van de in artikel 12 bedoelde commissie, wordt gehouden zonder dat enig onderscheid wordt gemaakt tussen permanente en niet-permanente Leden van de Veiligheidsraad.

3. Ingeval meer dan één onderdaan van een zelfde Staat zowel in de Algemene Vergadering als in de Veiligheidsraad een volstreckte meerderheid van stemmen behaalt, wordt alleen de oudste van hen beschouwd als te zijn verkozen.

Artikel 11

Indien, nadat de eerste verkiezingsbijeenkomst is gehouden, nog één of meer zetels onbezet zijn gebleven, wordt een tweede en, zo nodig, nog een derde bijeenkomst gehouden.

Artikel 12

1. Indien, na de derde bijeenkomst, nog één of meer zetels onbezet blijven, kan op verzoek van de Algemene Vergadering of van de Veiligheidsraad te allen tijde een commissie worden gevormd van zes Leden, van wie er drie door de Algemene Vergadering en drie door de Veiligheidsraad worden benoemd, met het doel met een volstreckte meerderheid van stemmen voor elke nog onbezette zetel één naam te kiezen en die aan de Algemene Vergadering en aan de Veiligheidsraad voor te leggen te hunner onderscheiden goedkeuring.

2. Indien de commissie het met eenparigheid van stemmen eens wordt over een persoon die aan de gestelde eisen voldoet, kan deze op de lijst van de commissie worden geplaatst, ook al kwam hij niet voor op de in artikel 7 bedoelde kandidatenlijst.

3. Indien de commissie ervan overtuigd is dat haar pogingen tot een verkiezing te komen niet met succes zullen worden bekroond, gaan de reeds verkozen Leden van het Hof, binnen een door de Veiligheidsraad vast te stellen tijdvak, over tot het bezetten van de nog ongebleven zetels, door een keuze te doen uit de kandidaten die hetzij in de Algemene Vergadering, hetzij in de Veiligheidsraad stemmen op zich hebben verenigd.

4. Indien onder de rechters de stemmen staken, geeft de stem van de in jaren oudste rechter de doorslag.

Artikel 13

1. De Leden van het Hof worden verkozen voor negen jaar en zijn herkiesbaar, met dien verstande evenwel dat van de bij de

eerste verkiezing gekozen rechters de ambtstermijn van vijf van hen afloopt na drie jaar en de ambtstermijn van vijf anderen na zes jaar.

2. De rechters wier ambtstermijn afloopt aan het einde van de hierboven genoemde periodes van drie en zes jaar worden terstond na de eerste verkiezing bij loting aangewezen door de Secretaris-Generaal.

3. De Leden van het Hof blijven in functie totdat hun vervangers zijn aangewezen. Ook na hun vervanging doen zij de zaken waarmee zij een aanvang hebben gemaakt, nog af.

4. In geval van aftreding van een Lid van het Hof, wordt een kennisgeving van aftreding gezonden aan de President van het Hof, die deze doorzendt aan de Secretaris-Generaal. Door kennisgeving valt de zetel open.

Artikel 14

In vacatures wordt op dezelfde wijze voorzien als die welke voor de eerste verkiezing is vastgesteld, onder voorbehoud van de volgende bepaling: Binnen één maand na het ontstaan van de vacature zendt de Secretaris-Generaal de in artikel 5 bedoelde uitnodigingen rond, terwijl de datum van de verkiezing door de Veiligheidsraad wordt vastgesteld.

Artikel 15

Een Lid van het Hof dat is verkozen in de plaats van een Lid welks ambtstermijn niet is verstreken, blijft in functie voor de rest van de ambtstermijn van zijn voorganger.

Artikel 16

1. Een Lid van het Hof mag geen politieke of administratieve functie uitoefenen, noch in enige andere als beroep uitgeoefende werkkring werkzaam zijn.

2. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

Artikel 17

1. Een Lid van het Hof mag in geen enkele zaak optreden als agent, raadsman of pleitbezorger.

2. Een Lid mag niet deelnemen aan de berechting van een zaak waarbij hij voordien betrokken is geweest als agent, raadsman of pleitbezorger van een der partijen, als lid van een nationaal of internationaal gerechtshof, als lid van een commissie van onderzoek, of in enige andere kwaliteit.

3. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

Artikel 18

1. Een Lid van het Hof kan niet van zijn functie worden ontheven, tenzij het, naar het eenstemmige oordeel der andere Leden, niet langer aan de vereiste voorwaarden voldoet.

2. De Secretaris-Generaal wordt hiervan officieel door de Griffier in kennis gesteld.

3. Door deze kennisgeving valt de zetel open.

Artikel 19

De Leden van het Hof genieten in de uitoefening van hun functie diplomatieke voorrechten en immuniteiten.

Artikel 20

Elk Lid van het Hof verklaart, alvorens zijn functie te aanvaarden, plechtig in een openbare zitting dat het zijn bevoegdheden in volkomen onpartijdigheid en naar geweten zal uitoefenen.

Artikel 21

1. Het Hof verkiest zijn President en Vice-President voor een tijdvak van drie jaar; zij zijn herkiesbaar.

2. Het Hof benoemt zijn Griffier en regelt de benoeming van eventueel noodzakelijke andere functionarissen.

Artikel 22

1. De zetel van het Hof is gevestigd te 's-Gravenhage. Dit belet het Hof evenwel niet zijn zittingen elders te houden en zijn taken elders te vervullen, telkens wanneer het dit wenselijk oordeelt.

2. De President en de Griffier houden hun verblijf in de plaats waar het Hof is gevestigd.

Artikel 23

1. Het Hof blijft voortdurend in zitting, behalve gedurende de gerechtelijke vakanties, waarvan de tijdstippen en de duur door het Hof worden vastgesteld.

2. De Leden van het Hof hebben recht op periodiek verlof, waarvan de tijdstippen en de duur worden vastgesteld door het Hof, waarbij rekening wordt gehouden met de afstand tussen 's-Gravenhage en de woonplaats van de afzonderlijke rechters.

3. De Leden van het Hof zijn verplicht zich voortdurend ter beschikking van het Hof te houden, tenzij zij met verlof zijn, of door ziekte of om andere aan de President bekend te maken ernstige redenen, verhinderd zijn.

Artikel 24

1. Indien een Lid, om een bijzondere reden, meent niet te moeten deelnemen aan de berechting van een bepaalde zaak, stelt het de President daarvan in kennis.

2. Indien de President meent dat een van de Leden van het Hof om een bijzondere reden in een bepaalde zaak geen zitting moet nemen, stelt hij dit Lid daarvan in kennis.

3. Indien in zulk een geval het Lid van het Hof en de President van mening verschillen, beslist het Hof.

Artikel 25

1. Behoudens waar in dit Statuut anders wordt bepaald, houdt het voltallige Hof zitting.

2. Het reglement van het Hof kan bepalen dat één of meer rechters, afhankelijk van de omstandigheden en bij toerbeurt, kunnen worden ontslagen van hun verplichting deel te nemen aan de zitting, mits het aantal rechters dat beschikbaar is om het Hof te vormen daardoor niet beneden elf daalt.

3. Een quorum van negen rechters is voldoende om het Hof te vormen.

Artikel 26

1. Het Hof kan, naar behoefte, één of meer kamers vormen die, al naar het Hof bepaalt, uit drie of meer rechters worden samengesteld en die zich bezighouden met bijzondere categorieën zaken, zoals arbeidszaken en zaken betreffende doorvoer en verbindingen.

2. Het Hof kan te allen tijde een kamer vormen voor de behandeling van een bijzondere zaak. Het aantal rechters waaruit een zodanige kamer bestaat wordt door het Hof, met goedkeuring van de partijen, vastgesteld.

3. Indien de partijen daarom verzoeken, worden zaken door de in dit artikel bedoelde kamers behandeld en afgedaan.

Artikel 27

Een door één der in de artikelen 26 en 29 bedoelde kamers gevezen vonnis wordt geacht te zijn gewezen door het Hof.

Artikel 28

De in de artikelen 26 en 29 bedoelde kamers kunnen, met goedvinden der partijen, in andere plaatsen dan 's-Gravenhage zitting houden en hun functies uitoefenen.

Artikel 29

Met het oog op een snelle afdoening der zaken vormt het Hof elk jaar een uit vijf rechters samengestelde kamer die, op verzoek van partijen, in kort geding recht kan spreken. Tevens worden twee rechters aangewezen, die rechters die verhinderd zijn zitting te nemen vervangen.

Artikel 30

1. Het Hof stelt een reglement vast voor de uitoefening van zijn functies. Het stelt met name een huishoudelijk reglement op.

2. Het reglement van het Hof kan voorzien in de benoeming van bijzitters, die de zittingen van het Hof of van de kamers van het Hof bijwonen, zonder nochtans stemrecht te bezitten.

Artikel 31

1. Rechters die de nationaliteit bezitten van één der partijen behouden het recht zitting te nemen in de zaak die voor het Hof dient.

2. Indien zich onder de rechters die zitting zullen nemen een rechter bevindt die de nationaliteit van één der partijen bezit, kan elk der andere partijen naar eigen keuze een persoon aanwijzen die zitting zal nemen als rechter. Een zodanige persoon wordt bij voorkeur gekozen uit het midden van hen die overeenkomstig het in de artikelen 4 en 5 bepaalde kandidaat zijn gesteld.

3. Indien zich onder de rechters die zitting zullen nemen geen rechter bevindt die de nationaliteit van de partijen bezit, kan elk dezer partijen een rechter kiezen overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van dit artikel.

4. De bepalingen van dit artikel zijn van toepassing op het geval bedoeld in de artikelen 26 en 29. In zodanige gevallen verzoekt de President één of, zo nodig, twee van de Leden van het Hof die de kamer vormen hun plaats af te staan aan de Leden van het Hof die de nationaliteit van de betrokken partijen bezitten en, zo dezen er niet zijn of verhinderd zijn, aan de voor dit doel door de partijen gekozen rechters.

5. Wanneer verschillende partijen in een zaak een overeenkomstig belang hebben, worden zij voor de toepassing van de voorgaande bepalingen beschouwd als één partij. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

6. De rechters gekozen overeenkomstig het tweede, derde en vierde lid van dit artikel dienen te voldoen aan de voorwaarden zoals die zijn gesteld in de artikelen 2, 17 (tweede lid), 20 en 24 van dit Statuut. Zij nemen deel aan de beslissing op voet van volkomen gelijkheid met hun ambtgenoten.

Artikel 32

1. Elk Lid van het Hof ontvangt een jaarlijkse bezoldiging.

2. De President ontvangt een bijzondere jaarlijkse toelage.

3. De Vice-President ontvangt een bijzondere toelage voor elke dag dat hij de functie van President waarneemt.

4. De rechters gekozen ingevolge het in artikel 31 bepaalde, die niet Leden van het Hof zijn, ontvangen een vergoeding voor elke dag dat zij hun functies uitoefenen.

5. Deze bezoldigingen, toelagen en vergoeding worden vastgesteld door de Algemene Vergadering. Tijdens de ambtstermijn kunnen zij niet worden gekort.

6. De bezoldiging van de Griffier wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering op voorstel van het Hof.

7. Door de Algemene Vergadering aanvaarde voorschriften, bepalen de voorwaarden waarop aan de Leden van het Hof en aan de Griffier pensioen wordt toegekend, alsmede de voorwaarden waarop aan hen reiskosten worden vergoed.

8. De hierboven bedoelde bezoldigingen, toelagen en vergoeding zijn vrijgesteld van alle belastingen.

Artikel 33

De uitgaven van het Hof worden, op een door de Algemene Vergadering vast te stellen wijze, gedragen door de Verenigde Naties.

HOOFDSTUK II

Rechtsmacht van het Hof

Artikel 34

1. Slechts Staten kunnen partij zijn in voor het Hof te brengen zaken.

2. Met inachtneming van de bepalingen van zijn reglement, kan het Hof officiële internationale organisaties inlichtingen vragen betreffende aan het Hof voorgelegde zaken en neemt het de door zodanige organisaties op eigen initiatief verstrekte inlichtingen in ontvangst.

3. Wanneer de uitlegging van de statuten van een officiële internationale organisatie of van een op basis van die statuten aanvaard internationaal verdrag een punt van discussie uitmaakt in een bij het Hof aanhangige zaak, stelt de Griffier de betrokken internationale organisatie daarvan in kennis en doet hij haar van alle processtukken afschriften toekomen.

Artikel 35

1. Het Hof is toegankelijk voor de Staten die partij zijn bij dit Statuut.

2. De voorwaarden waarop het Hof voor andere Staten toegankelijk is worden, onverminderd de bijzondere bepalingen vervat in

van kracht zijnde verdragen, vastgesteld door de Veiligheidsraad, doch in geen geval mogen zodanige voorwaarden de partijen in een ongelijke positie voor het Hof brengen.

3. Indien een Staat die geen Lid is van de Verenigde Naties partij is in een zaak, bepaalt het Hof welk bedrag die partij dient bij te dragen in de uitgaven van het Hof. Deze bepaling is niet van toepassing, indien zulk een Staat bijdraagt in de uitgaven van het Hof.

Artikel 36

1. De rechtsmacht van het Hof strekt zich uit tot alle zaken die de partijen daaraan voorleggen, en tot alle kwesties die in het bijzonder worden genoemd in het Handvest der Verenigde Naties of in van kracht zijnde verdragen en conventies.

2. De Staten die partij zijn bij dit Statuut kunnen te allen tijde verklaren, dat zij ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst, tegenover elke andere Staat, die deze zelfde verplichting aanvaardt, de rechtsmacht van het Hof als verplicht aanvaarden ten aanzien van alle rechtsgeschillen betreffende:

- a) de uitlegging van een verdrag;
- b) elk punt van internationaal recht;
- c) het bestaan van enig feit dat, indien vastgesteld, schending van een internationale verplichting zou opleveren;
- d) de aard of de omvang van de schadeloosstelling die verschuldigd is voor schending van een internationale verplichting.

3. De hiervoren bedoelde verklaringen kunnen worden afgelegd, hetzij onvoorwaardelijk, hetzij onder de voorwaarde van wederkerigheid met betrekking tot meerdere of bepaalde Staten, of voor een bepaalde termijn.

4. Deze verklaringen worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties, die afschriften ervan doet toekomen aan de partijen bij het Statuut, alsmede aan de Griffier van het Hof.

5. Verklaringen afgelegd ingevolge artikel 36 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie die nog van kracht zijn, worden tussen de partijen bij dit Statuut beschouwd als een aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof gedurende het tijdvak dat zij nog van kracht zijn, en overeenkomstig de daarin genoemde voorwaarden.

6. In geval van een meningsverschil over de vraag of het Hof al dan niet rechtsmacht heeft, beslist het Hof.

Artikel 37

Wanneer een van kracht zijnd verdrag of een van kracht zijnde conventie voorziet in het verwijzen van een zaak naar een door de

Volkenbond ingesteld gerechtshof of naar het Permanente Hof van Internationale Justitie, wordt de zaak, indien het partijen bij dit Statuut betreft, verwezen naar het Internationale Gerechtshof.

Artikel 38

1. Het Hof, welks taak het is in de daaraan voorgelegde geschillen te beslissen overeenkomstig het internationale recht, doet dit met toepassing van:

- a) internationale verdragen, zowel van algemene als van bijzondere aard, waarin regels worden vastgesteld die uitdrukkelijk door de bij het geschil betrokken Staten worden erkend;
- b) internationaal gebruik, als blijk van een als recht aanvaarde algemene gewoonte;
- c) de door beschaafde volken erkende algemene rechtsbeginselen;
- d) onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 59, rechterlijke beslissingen, alsmede de zienswijzen van de meest bevoegde schrijvers der verschillende volken, als hulpmiddelen voor het bepalen van rechtsregelen.

2. Deze bepaling laat onverlet de bevoegdheid van het Hof een beslissing „ex aequo et bono” te geven indien de partijen daarmede instemmen.

HOOFDSTUK III

Procedure

Artikel 39

1. De officiële talen van het Hof zijn Frans en Engels. Indien de partijen overeenkomen dat het proces in het Frans wordt gevoerd, dan wordt het vonnis in het Frans gewezen. Indien de partijen overeenkomen dat het proces in het Engels wordt gevoerd, dan wordt het vonnis in het Engels gewezen.

2. Indien geen overeenstemming wordt bereikt ten aanzien van de te gebruiken taal, kan elke partij voor de pleidooien de taal gebruiken waaraan zij de voorkeur geeft; het vonnis van het Hof wordt gewezen in het Frans en het Engels. In dat geval beslist het Hof tegelijkertijd welke van beide teksten als gezaghebbend zal worden beschouwd.

3. Op verzoek van een partij staat het Hof toe dat deze partij zich bedient van een andere taal dan Frans of Engels.

Artikel 40

1. Zaken worden voor het Hof gebracht, naar gelang van hun aard, hetzij door kennisgeving van het compromis, hetzij door mid-

del van een aan de Griffier gerichte schriftelijke aanvraag. In beide gevallen dienen het onderwerp van het geschil en de partijen te worden vermeld.

2. De Griffier brengt de aanvraag onverwijld ter kennis van alle betrokkenen.

3. Door tussenkomst van de Secretaris-Generaal verwittigt hij tevens de Leden der Verenigde Naties en alle andere Staten die gerechtigd zijn voor het Hof te verschijnen.

Artikel 41

1. Het Hof is bevoegd, zo het van oordeel is dat de omstandigheden zulks gebieden, aan te geven welke voorlopige maatregelen dienen te worden genomen om de onderscheiden rechten van ieder der partijen te beschermen.

2. In afwachting van de eindbeslissing worden de voorgestelde maatregelen onverwijld ter kennis gebracht van de partijen en van de Veiligheidsraad.

Artikel 42

1. De partijen worden vertegenwoordigd door agenten.

2. Zij kunnen zich voor het Hof doen bijstaan door raadslieden of advocaten.

3. De agenten, raadslieden en advocaten der partijen voor het Hof genieten de voor de onafhankelijke uitoefening van hun functies noodzakelijke voorrechten en immuniteiten.

Artikel 43

1. De procedure bestaat uit twee gedeelten: het schriftelijke en het mondelinge.

2. De schriftelijke procedure bestaat uit de toezending aan het Hof en aan de partijen van memories, contra-memories en, zo nodig, van replieken; zomede van alle toelichtende stukken en documenten.

3. Toezending als hierboven bedoeld geschiedt door tussenkomst van de Griffier, in de volgorde en binnen de termijn vastgesteld door het Hof.

4. Van ieder door een der partijen overgelegd document wordt een gewaarmerkt afschrift toegezonden aan de andere partij.

5. De mondelinge procedure bestaat uit het horen door het Hof van getuigen, deskundigen, agenten, raadslieden en advocaten.

Artikel 44

1. Voor betekeningen aan personen, met uitzondering van agenten, raadslieden en advocaten, richt het Hof zich rechtstreeks tot de

Regering van de Staat op wiens grondgebied de betekening moet worden gedaan.

2. Dezelfde regel wordt gevolgd wanneer stappen moeten worden gedaan om ter plaatse bewijsmiddelen te verzamelen.

Artikel 45

De zittingen worden geleid door de President of, zo deze verhinderd is, door de Vice-President; indien beiden zijn verhinderd, berust de leiding bij de oudste aanwezige rechter.

Artikel 46

De zittingen van het Hof zijn openbaar, tenzij het Hof anders bepaalt, of tenzij de partijen erop aandringen dat geen publiek wordt toegelaten.

Artikel 47

1. Van iedere zitting wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat wordt ondertekend door de Griffier en de Voorzitter.

2. Alleen dit proces-verbaal is authentiek.

Artikel 48

Het Hof geeft aanwijzingen voor het voeren van het proces, stelt de vorm vast waarin en het tijdsbestek waarbinnen elke partij haar slotconclusie moet nemen en treft alle regelingen die verband houden met de bewijsvoering.

Artikel 49

Het Hof kan, ook voordat de zitting aanvangt, de agenten verzoeken een bepaald document over te leggen of toelichtingen te geven. Indien zulks wordt geweigerd, neemt het Hof daarvan akte.

Artikel 50

Het Hof kan te allen tijde een persoon, een orgaan, een bureau, een commissie of enige andere door het Hof zelf aan te wijzen organisatie opdragen een onderzoek in te stellen of een deskundig oordeel uit te spreken.

Artikel 51

In de loop van de zitting dienen eventueel ter zake doende vragen aan de getuigen en de deskundigen te worden gesteld overeenkomstig de door het Hof in het huishoudelijk reglement bedoeld in artikel 30 neergelegde bepalingen.

Artikel 52

Nadat het Hof binnen de daarvoor gestelde termijn het bewijsmateriaal in ontvangst heeft genomen, kan het weigeren nog ver-

der mondeling of schriftelijk bewijsmateriaal, dat een der partijen zou willen overleggen, te aanvaarden, tenzij de wederpartij ermede instemt.

Artikel 53

1. Indien één der partijen niet voor het Hof verschijnt of in gebreke blijft haar zaak te verdedigen, kan de andere partij het Hof verzoeken te haren gunste te beslissen.

2. Alvorens daartoe over te gaan, dient het Hof zich ervan te overtuigen niet alleen dat het rechtsmacht heeft ingevolge de bepalingen van de artikelen 36 en 37, doch eveneens dat de eis feitelijk en rechtens gegrond is.

Artikel 54

1. Wanneer de agenten, de raadslieden en de advocaten, onder toezicht van het Hof, hun voorstelling van de zaak hebben gegeven, verklaart de Voorzitter de zitting voor gesloten.

2. Het Hof trekt zich daarna terug in raadkamer om zich over de uitspraak te beraden.

3. De beraadslagingen van het Hof zijn en blijven geheim.

Artikel 55

1. Alle beslissingen van het Hof worden genomen bij meerderheid van de aanwezige rechters.

2. Ingeval de stemmen staken, geeft de stem van de President, of die van de hem vervangende rechter, de doorslag.

Artikel 56

1. Het vonnis is met redenen omkleed.

2. Het vermeldt de namen van de rechters die aan de totstandkoming ervan hebben medegewerkt.

Artikel 57

Indien het vonnis niet geheel of gedeeltelijk het eenstemmige oordeel van de rechters weergeeft, is elke rechter bevoegd een afzonderlijk oordeel uit te spreken.

Artikel 58

Het vonnis wordt ondertekend door de President en de Griffier. Het wordt in openbare zitting voorgelezen, nadat de agenten hiervan tijdig zijn verwittigd.

Artikel 59

De beslissing van het Hof is slechts verbindend voor de partijen en uitsluitend met betrekking tot de behandelde zaak.

Artikel 60

Het vonnis is beslissend en niet vatbaar voor beroep. Ingeval er verschil van opvatting bestaat ten aanzien van de betekenis of draagwijdte van het vonnis, zal het Hof daarvan, op verzoek van één of meer der partijen, een uiteenzetting geven.

Artikel 61

1. Een aanvraag tot herziening van een vonnis kan uitsluitend worden ingediend wanneer deze is gegrond op de overweging dat een bepaald feit aan het licht is gekomen dat van beslissende invloed kan zijn, welk feit ten tijde van het uitspreken van het vonnis zowel het Hof als de partij die op herziening aandringt onbekend was, mits de onbekendheid met dat feit niet te wijten was aan onachtzaamheid.

2. De herzieningsprocedure begint met een uitspraak van het Hof, waarin het bestaan van het nieuwe feit uitdrukkelijk wordt vastgesteld, met de verklaring dat het van zodanige aard is dat herziening denkbaar is, en waarin de aanvraag tot herziening op die grond ontvankelijk wordt verklaard.

3. Het Hof kan verlangen dat vooraf aan de in het vonnis opgenomen voorwaarden is voldaan, voordat het toestemming geeft tot het openen van de herzieningsprocedure.

4. De aanvraag tot herziening dient uiterlijk zes maanden nadat het nieuwe feit aan het licht is gekomen te worden ingediend.

5. De aanvraag tot herziening kan niet later dan tien jaar na de dagtekening van het vonnis worden ingediend.

Artikel 62

1. Indien een Staat van oordeel is dat hij een rechtsbelang heeft dat kan worden getroffen door de beslissing van het Hof, kan hij tot het Hof het verzoek richten tussenbeide te mogen komen.

2. Het Hof neemt ten aanzien van dit verzoek een beslissing.

Artikel 63

1. Wanneer de uitlegging van een verdrag in het geding is, waarbij Staten die niet bij de zaak zijn betrokken partij zijn, geeft de Griffier deze Staten daarvan onverwijld kennis.

2. Elk van die Staten heeft het recht in het proces tussenbeide te komen; maakt hij van deze bevoegdheid evenwel gebruik, dan is de in het vonnis neergelegde uitlegging ook voor die Staat verbindend.

Artikel 64

Tenzij het Hof anders beslist, komt elke partij voor haar eigen kosten op.

HOOFDSTUK IV

Adviezen

Artikel 65

1. Het Hof kan op verzoek van elk orgaan dat door of overeenkomstig het Handvest der Verenigde Naties daartoe gemachtigd is, inzake elke rechtsvraag advies geven.

2. Aangelegenheden waaromtrent het Hof om advies wordt gevraagd, worden voorgelegd aan het Hof door middel van een schriftelijk verzoek, waarin de aangelegenheid waarover advies wordt gevraagd nauwkeurig wordt omschreven, vergezeld van alle documenten die de desbetreffende aangelegenheid in een duidelijker licht kunnen stellen.

Artikel 66

1. De Griffier geeft onverwijld aan alle Staten die voor het Hof mogen verschijnen kennis van het verzoek om advies.

2. Tevens geeft de Griffier, door middel van een bijzondere en rechtstreekse kennisgeving aan elke Staat die voor het Hof mag verschijnen, of elke internationale organisatie waarvan het Hof of, zo dit niet in zitting is, de President veronderstelt dat zij inlichtingen over de kwestie zou kunnen verschaffen, kennis dat het Hof bereid is binnen een door de Voorzitter vast te stellen termijn, schriftelijke verklaringen in ontvangst te nemen of, in een daartoe te houden openbare zitting, op de kwestie betrekking hebbende mondelinge verklaringen aan te horen.

3. Ingeval een zodanige Staat, die bevoegd is voor het Hof te verschijnen, de in het tweede lid van dit artikel bedoelde bijzondere kennisgeving niet heeft ontvangen, kan die Staat de wens te kennen geven een schriftelijke verklaring in te dienen of te worden gehoord; het Hof beslist hierover.

4. Staten en organisaties die schriftelijke of mondelinge verklaringen of beide hebben afgelegd, is het toegestaan commentaar te leveren op de door andere Staten of organisaties afgelegde verklaringen, in de vorm, in de omvang en binnen de termijn die het Hof of, zo dit niet in zitting is, de President van geval tot geval zal vaststellen. Derhalve brengt de Griffier tijdig eventuele zodanige schriftelijke verklaringen ter kennis van Staten en organisaties die soortgelijke verklaringen hebben afgelegd.

Artikel 67

Het Hof brengt zijn adviezen in een openbare zitting uit, na dit te hebben aangekondigd aan de Secretaris-Generaal en aan de vertegenwoordigers van de rechtstreeks erbij betrokken zijnde Leden der Verenigde Naties, andere Staten en internationale organisaties.

Artikel 68

Bij de uitoefening van zijn adviserende taak laat het Hof zich voorts leiden door de bepalingen van dit Statuut die van toepassing zijn op geschillen, voor zover het die bepalingen toepasselijk oordeelt.

HOOFDSTUK V

Amendementen

Artikel 69

Amendementen op dit Statuut komen op dezelfde wijze tot stand als is voorzien in het Handvest der Verenigde Naties voor amendementen op dit Handvest, evenwel met inachtneming van alle bepalingen die de Algemene Vergadering, op aanbeveling van de Veiligheidsraad, kan aannemen met betrekking tot de deelneming van Staten die partij zijn bij dit Statuut, doch die geen Leden zijn van de Verenigde Naties.

Artikel 70

Het Hof is bevoegd, door middel van aan de Secretaris-Generaal gerichte schriftelijke kennisgevingen, zodanige amendementen op dit Statuut voor te stellen als het noodzakelijk acht, ter overweging overeenkomstig het in artikel 69 bepaalde.

D. GOEDKEURING

Zie *Trb.* 1951, 90.

E. BEKRACHTIGING

De bekrachtigingen van het Handvest der Verenigde Naties gelden ingevolge artikel 93 van het Handvest ook voor het Statuut van het Internationale Gerechtshof.

De volgende Staten hebben het Handvest bekrachtigd:

de Verenigde Staten van Amerika	8 augustus 1945
Frankrijk	31 augustus 1945
de Dominicaanse Republiek	4 september 1945

Nicaragua	6 september 1945
Nieuw-Zeeland	19 september 1945
Brazilië	21 september 1945
Argentinië	24 september 1945
El Salvador	26 september 1945
Haïti	27 september 1945
China	28 september 1945
Turkije	28 september 1945
Denemarken	9 oktober 1945
Chili	11 oktober 1945
de Filippijnen	11 oktober 1945
Paraguay	12 oktober 1945
Cuba	15 oktober 1945
Libanon	15 oktober 1945
Iran	16 oktober 1945
Luxemburg	18 oktober 1945
Saoedi-Arabië	18 oktober 1945
Syrië	19 oktober 1945
Tsjechoslowakije	19 oktober 1945
Zuidslavië	19 oktober 1945
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brit- tannië en Noord-Ierland	20 oktober 1945
Egypte	22 oktober 1945
de Oekraïne	24 oktober 1945
Polen	24 oktober 1945
de Sowjet-Unie	24 oktober 1945
Witrusland	24 oktober 1945
Griekenland	25 oktober 1945
India	30 oktober 1945
Perú	31 oktober 1945
Australië	1 november 1945
Costa-Rica	2 november 1945
Liberia	2 november 1945
Colombia	5 november 1945
Mexico	7 november 1945
de Unie van Zuid-Afrika	7 november 1945
Canada	9 november 1945
Ethiopië	13 november 1945
Panamá	13 november 1945
Bolivia	14 november 1945
Venezuela	15 november 1945
Guatemala	21 november 1945
Noorwegen	27 november 1945
het Koninkrijk der Nederlanden	10 december 1945
Honduras	17 december 1945
Uruguay	18 december 1945
Ecuador	21 december 1945

Irak	21 december 1945
België	27 december 1945

F. TOETREDING

De toetredingen tot het Handvest der Verenigde Naties gelden ingevolge artikel 93 van het Handvest ook voor het Statuut van het Internationale Gerechtshof.

De volgende Staten zijn tot het Handvest toegetreden:

Afghanistan	19 november 1946
IJsland	19 november 1946
Zweden	19 november 1946
Thailand	16 december 1946
Jemen	30 september 1947
Pakistan	30 september 1947
Birma	19 april 1948
Israël	11 mei 1949
Indonesië	28 september 1950
Albanië	14 december 1955
Bulgarije	14 december 1955
Ceylon	14 december 1955
Finland	14 december 1955
Hongarije	14 december 1955
Ierland	14 december 1955
Italië	14 december 1955
Jordanië	14 december 1955
Kambodja	14 december 1955
Laos	14 december 1955
Libye	14 december 1955
Nepal	14 december 1955
Oostenrijk	14 december 1955
Portugal	14 december 1955
Roemenië	14 december 1955
Spanje	14 december 1955
Marokko	12 november 1956
Soedan	12 november 1956
Tunesië	12 november 1956
Japan ¹⁾	18 december 1956
Ghana	8 maart 1957
de Federatie van Malaya	17 september 1957
Guinea	12 december 1958
Boven-Volta	20 september 1960
de Centraalafrikaanse Republiek	20 september 1960

¹⁾ Alvorens Lid van de Verenigde Naties te worden, was Japan reeds vanaf 2 april 1954 partij bij het onderhavige Statuut (zie *Trb.* 1956, 45, rubriek F).

Cyprus	20 september 1960
Dahomey	20 september 1960
Gabon	20 september 1960
Ivoorkust	20 september 1960
Kameroen	20 september 1960
Kongo (Brazzaville)	20 september 1960
Kongo (Leopoldstad)	20 september 1960
Madagascar	20 september 1960
Niger	20 september 1960
de Somali Republiek	20 september 1960
Togo	20 september 1960
Tsjaad	20 september 1960
Mali	28 september 1960
Senegal	28 september 1960
Nigeria	7 oktober 1960
Sierra Leone	27 september 1961
Mauritanië	27 oktober 1961
de Mongoolse Volksrepubliek	27 oktober 1961
Tanganjika	14 december 1961
Boeroendi	18 september 1962
Jamaica	18 september 1962
Rwanda	18 september 1962
Trinidad en Tobago	18 september 1962
Algerije	8 oktober 1962
Oeganda	25 oktober 1962
Koeweit	14 mei 1963
Kenya	16 december 1963
Zanzibar	16 december 1963
Malawi	1 december 1964
Malta	1 december 1964
Zambia	1 december 1964
Gambia	21 september 1965
de Maldiven	21 september 1965
Singapore	21 september 1965
Guyana	20 september 1966
Botswana	17 oktober 1966
Lesotho	17 oktober 1966
Barbados	9 december 1966
Zuid Jemen	14 december 1967
Mauritius	24 april 1968
Swaziland	24 september 1968
Equatoriaal Guinee	12 november 1968
Fidji	13 oktober 1970

Behalve bovengenoemde Staten zijn nog de volgende Staten partij geworden bij het Statuut op de daarbij vermelde data:

Zwitserland ¹⁾ 28 juli 1948

Liechtenstein ¹⁾	29 maart 1950
San Marino ²⁾	18 februari 1954

1) Zie *Trb.* 1951, 90, rubriek F.

2) Zie *Trb.* 1956, 45, rubriek F.

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1956, 119.

J. GEGEVENS

I

Zie *Trb.* 1951, 90.

II

Aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof, op grond van artikel 36 van het Statuut

1. GOEDKEURING

2. AANVAARDING

Zie *Trb.* 1951, 90 en *Trb.* 1956, 119.

3. AANVAARDING DOOR ANDERE STATEN

Zie *Trb.* 1951, 90; *Trb.* 1952, 9; *Trb.* 1953, 57; *Trb.* 1956, 45; *Trb.* 1957, 235; *Trb.* 1959, 38 en *Trb.* 1965, 171.

Nigeria

Lagos, 14 augustus 1965.

Overwegende dat krachtens artikel 93 van het Handvest der Verenigde Naties alle Lid-Staten ipso facto partij zijn bij het Statuut van het Internationale Gerechtshof;

Voorts overwegende dat de Regering van de Federale Republiek Nigeria besloten heeft de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof te aanvaarden en dat het nodig is een verklaring af te leggen ingevolge artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof.

Derhalve verklaar ik, Nuhu Bamali, Minister van Buitenlandse Zaken, bij dezen dat de Regering van de Federale Republiek Nigeria de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst als verplicht aanvaardt tegenover elke andere Staat die dezelfde verplichting aanvaardt, dat wil zeggen, onder de uitsluitende voorwaarde van wederkerigheid.

Gedaan te Lagos, de 14de augustus 1965.”

(w.g.) NUHU BAMALI

Minister van Buitenlandse Zaken

De verklaring werd op 3 september 1965 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Parijs, 16 mei 1966.

„Uit naam van de Regering van de Franse Republiek verklaar ik ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst tegenover andere Leden van de Verenigde Naties die dezelfde verplichting aanvaardden, dat wil zeggen, op voorwaarde van wederkerigheid, de rechtsmacht van het Hof overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut als verplicht te aanvaarden, tot zodanig tijdstip waarop kennis wordt gegeven van beëindiging van die aanvaarding, ten aanzien van alle geschillen welke kunnen rijzen met betrekking tot feiten en omstandigheden die zich voordoen na het afleggen van deze verklaring, met uitzondering van:

- (1) Geschillen ten aanzien waarvan de partijen een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (2) Geschillen met betrekking tot aangelegenheden die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de nationale rechtsmacht vallen;
- (3) Geschillen ontstaan uit een oorlog of internationale vijandelijkheden, geschillen ontstaan uit een crisis die van invloed zijn op de nationale veiligheid of die ontstaan uit enigerlei maatregel of handeling die daarop betrekking heeft, en geschillen met betrekking tot activiteiten die verband houden met de nationale verdediging;
- (4) Geschillen met een Staat die op het tijdstip, waarop de feiten of omstandigheden die aanleiding zijn tot het geschil voorvallen, de dwingende rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof niet had aanvaard.

De Regering van de Franse Republiek behoudt zich tevens het recht voor te allen tijde door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zijn toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in te trekken; de nieuwe voorbehouden, wijzigingen of intrekkingen treden in werking op de datum van genoemde kennisgeving.”.

(w.g.) M. COUVE DE MURVILLE

De verklaring werd op 20 mei 1966 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Kennisgeving van de beëindiging van de verklaring van 10 juli 1959 (*Trb.* 1965, 171, blz. 2 en 3) geschiedde op 20 mei 1966.

Gambia

Bathurst, 14 juni 1966.

„Overeenkomstig lid 2 van artikel 36 van het Statuut van het Internationale Gerechtshof verklaar ik uit naam van de Regering van Gambia dat Gambia ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst tegenover elke andere Staat die dezelfde verplichting aanvaardt, de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof als verplicht aanvaardt tot zodanig tijdstip waarop kennis wordt gegeven van beëindiging van de aanvaarding, in alle in de toekomst rijzende geschillen met betrekking tot:

- (a) De uitlegging van een verdrag.
- (b) Enig punt van internationaal recht.
- (c) Het bestaan van enig feit dat, indien vastgesteld, schending van een internationale verplichting zou opleveren.
- (d) De aard of de omvang van de schadeloosstelling die verschuldigd is voor schending van een internationale verplichting;

met het voorbehoud evenwel dat deze verklaring niet van toepassing is op:

- (a) Geschillen ten aanzien waarvan de partijen een andere wijze van beslechting zijn overeengekomen dan een beroep op het Internationale Gerechtshof.
- (b) Geschillen met enig land van het Gemenebest.
- (c) Geschillen die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de rechtsmacht van Gambia vallen.”.

(w.g.) A. B. N’JIE

Minister van Buitenlandse Zaken

De verklaring werd op 22 juni 1966 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Malawi

Zomba, 22 november 1966.

„Uit naam van de Regering van Malawi verklaar ik in overeenstemming met artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Internationale Gerechtshof, ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst tegenover elke andere Staat die dezelfde verplichting aanvaardt, op voorwaarde van wederkerigheid, de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof als verplicht te aanvaarden in alle rechtsgeschillen welke kunnen rijzen met betrekking tot feiten of omstan-

digheden die zich voordoen na het afleggen van deze verklaring betreffende –

- (a) de uitlegging van een verdrag;
- (b) enig punt van internationaal recht;
- (c) het bestaan van enig feit dat, indien vastgesteld, de schending van een internationale verplichting zou opleveren;
- (d) de aard of de omvang van de schadeloosstelling die verschuldigd is voor schending van een internationale verplichting;

met dien verstande dat deze verklaring niet van toepassing is op –

- (i) geschillen ten aanzien van aangelegenheden welke uitsluitend binnen de rechtsmacht van de Republiek Malawi vallen zoals bepaald door de Regering van Malawi;
- (ii) geschillen ten aanzien waarvan de partijen bij het geschil een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (iii) geschillen met betrekking tot enigerlei aangelegenheid verband houdende met of ontstaan uit belligerente of militaire bezetting.

De Regering van Malawi behoudt zich tevens het recht voor om te allen tijde door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zijn toegevoegd aan te vullen, te wijzigen of in te trekken. Zodanige kennisgevingen treden in werking op de datum van ontvangst door de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Gegeven door mij te Zomba de 22ste november 1966.”

(w.g.) H. KAMUZU BANDA

President en Minister van Buitenlandse Zaken

De verklaring werd op 12 december 1966 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Malta

29 november 1966.

„Excellentie,

Ik heb de eer, uit naam van de Regering van Malta te verklaren dat Malta in overeenstemming met artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst als verplicht aanvaardt, op voorwaarde van wederkerigheid, tot zodanig tijdstip

waarop kennis wordt gegeven van beëindiging van die aanvaarding, ten aanzien van alle geschillen anders dan:

- (i) geschillen ten aanzien waarvan de partijen bij het geschil een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (ii) geschillen met de Regering van enig ander land dat Lid is van het Britse Gemenebest van Naties, welke geschillen alle zullen worden beslecht op zodanige wijze als partijen zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (iii) geschillen ten aanzien van aangelegenheden die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de rechtsmacht van Malta vallen;
- (iv) geschillen ten aanzien van enig punt verband houdende met of ontstaan uit belligerente of militaire bezetting of het vervullen van enigerlei functies als gevolg van een aanbeveling of beslissing van een orgaan der Verenigde Naties, in overeenstemming waarmede de Regering van Malta verplichtingen op zich heeft genomen;
- (v) geschillen voortvloeiende uit een multilateraal verdrag, tenzij (1) alle partijen bij het verdrag die door de beslissing worden getroffen ook partij zijn bij de bij het Hof aanhangige zaak, of (2) de Regering van Malta in het bijzonder met de rechtsmacht instemt;
- (vi) geschillen betreffende alle aangelegenheden die krachtens enigerlei verdrag, conventie of andere internationale overeenkomst of akte waarbij Malta partij is, van verplichte be-rechting of arbitrage zijn uitgesloten;
- (vii) geschillen ten aanzien waarvan scheidsrechterlijke of gerechtelijke gedingen worden gevoerd of zijn gevoerd met enige Staat, die ten tijde van de aanvang van deze gedingen niet zelf de verplichte rechtsmacht van het Internationale Ge-rechtshof had aanvaard; en
- (viii) geschillen ten aanzien waarvan een andere partij bij het ge-schil de verplichte rechtsmacht van het Internationale Ge-rechtshof alleen heeft aanvaard met betrekking tot of ten be-hoeve van het geschil; of waar de aanvaarding van 's Hof's verplichte rechtsmacht vanwege enige andere partij bij het geschil minder dan twaalf maanden voor de inschrijving van het rekest waarbij het geschil voor het Hof wordt gebracht, was nedergelegd of bekrachtigd.

De Regering van Malta behoudt zich tevens het recht voor te allen tijde, door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties, en met ingang van het tijdstip van zo-danige kennisgeving, de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zijn toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in te trekken.

Aanvaard, Excellentie, de verzekering van mijn zeer bijzondere hoogachting.”

(w.g.) G. FELICE
Minister a.i.

De verklaring werd op 6 december 1966 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Zuid-Afrika

New York, 12 april 1967.

„Excellentie,

Ik heb de eer te verwijzen naar de brief die op 12 september 1955 werd gericht aan de Secretaris-Generaal en waarin uit naam van de Regering van de Unie van Zuid-Afrika werd verklaard dat zij de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst, op voorwaarde van wederkerigheid, op bepaalde voorwaarden als verplicht aanvaardde in overeenstemming met lid 2 van artikel 36 van het Statuut van het Hof, tot zodanig tijdstip waarop kennis werd gegeven van beëindiging van de aanvaarding.

In het licht van de veranderde omstandigheden, onder andere het feit dat Zuid-Afrika niet langer Lid is van het Gemenebest zoals vastgelegd in de verklaring van 12 september 1955, beraadt de Zuidafrikaanse Regering zich over een herziening van deze verklaring, die derhalve, met ingang van de datum van deze brief, dient te worden beschouwd als te zijn ingetrokken en beëindigd.

Aanvaard, Excellentie, de verzekering van mijn zeer bijzondere hoogachting.”

(w.g.) M. I. BOTHA
Ambassadeur
Permanent Vertegenwoordiger

Kennisgeving van de beëindiging van de verklaring van 12 september 1955 (*Trb.* 1956, 45, blz. 8 en 9) geschiedde op 12 april 1967.

Turkije

De verklaring van 22 mei 1947 (zie *Trb.* 1951, 90, blz. 8 en 9), welke reeds driemaal werd verlengd voor een tijdvak van vijf jaar (zie *Trb.* 1956, 45, blz. 5 en 6; *Trb.* 1959, 38, blz. 3 en *Trb.* 1965, 171, blz. 8) werd opnieuw verlengd voor een tijdvak van vijf jaar te rekenen vanaf 23 mei 1967, blijkens een mededeling van 31 augustus 1967 door de Permanent Vertegenwoordiger van Turkije bij de Verenigde Naties, gericht aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Mauritius

Port Louis, 4 september 1968.

„Ik heb de eer, uit naam van de Regering van Mauritius, te verklaren dat Mauritius, in overeenstemming met artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof, de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst als verplicht aanvaardt, op voorwaarde van wederkerigheid, tot zodanig tijdstip waarop kennis wordt gegeven van beëindiging van die aanvaarding, ten aanzien van alle geschillen anders dan:

- (i) geschillen ten aanzien waarvan de partijen bij het geschil een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (ii) geschillen met de Regering van enig ander land dat Lid is van het Britse Gemenebest van Naties, welke geschillen alle zullen worden beslecht op zodanige wijze als partijen zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (iii) geschillen ten aanzien van aangelegenheden die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de rechtsmacht van Mauritius vallen;
- (iv) geschillen betreffende enige aangelegenheden betrekking hebbende op of voortvloeiende uit belligerente of militaire bezetting of het vervullen van enigerlei functies als gevolg van een aanbeveling of beslissing van een orgaan der Verenigde Naties, in overeenstemming waarmede de Regering van Mauritius verplichtingen op zich heeft genomen;
- (v) geschillen betreffende alle aangelegenheden die krachtens enigerlei verdrag, conventie of andere internationale overeenkomst of akte, waarbij Mauritius partij is, van verplichte berechting of arbitrage zijn uitgesloten;
- (vi) geschillen, ten aanzien waarvan scheidsrechterlijke of gerechtelijke gedingen worden gevoerd met enige Staat, die ten tijde van de aanvang van deze gedingen niet zelf de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof had aanvaard; en
- (vii) geschillen, ten aanzien waarvan een andere partij bij het geschil de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof alleen heeft aanvaard met betrekking tot of ten behoeve van het geschil; of waar aanvaarding van 's Hof's verplichte rechtsmacht vanwege enige andere partij bij het geschil minder dan twaalf maanden voor de inschrijving van het rekest waarbij het geschil voor het Hof wordt gebracht, was nedergelegd of bekrachtigd.

De Regering van Mauritius behoudt zich tevens het recht voor te allen tijde door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties, en met ingang van het tijdstip van zodanige kennisgeving, de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zijn toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in trekken.

Aanvaard, Mijnheer, de verzekering van mijn zeer bijzondere hoogachting.”.

(w.g.) S. RAMGOOLAM

*Eerste Minister en Minister van
Buitenlandse Zaken*

De verklaring werd op 23 september 1968 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland

New York, 1 januari 1969.

„Excellentie,

Ik heb de eer, in opdracht van Harer Majesteits Minister van Buitenlandse Zaken en Gemenebestzaken, uit naam van de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland te verklaren, dat zij de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst, op voorwaarde van wederkerigheid, als verplicht aanvaardt in overeenstemming met lid 2 van artikel 36 van het Statuut van het Hof, tot zodanig tijdstip waarop kennis wordt gegeven van beëindiging van die aanvaarding, in alle geschillen gerezen na 24 oktober 1945 ten aanzien van toestanden of feiten vallende na die datum, anders dan:

- (i) geschillen,
 - a) ten aanzien waarvan het Verenigd Koninkrijk met de andere partij of partijen bij het geschil een andere wijze van vreedzame beslechting is overeengekomen; of
 - b) die het Verenigd Koninkrijk reeds aan arbitrage heeft onderworpen in overleg met een andere Staat die ten tijde van de voorlegging de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof niet had aanvaard;
- (ii) geschillen met de Regering van enig ander land dat Lid is van het Gemenebest ten aanzien van voor 1 januari 1969 bestaande toestanden of feiten;
- (iii) geschillen, ten aanzien waarvan enige andere partij bij het geschil de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof alleen heeft aanvaard met betrekking tot of

ten behoeve van het geschil; of waar de aanvaarding van 's Hofs verplichte rechtsmacht vanwege enige andere partij bij het geschil minder dan twaalf maanden voor de inschrijving van het rekest waarbij het geschil voor het Hof wordt gebracht, was nedergelegd of bekrachtigd.

De Regering van het Verenigd Koninkrijk behoudt zich tevens het recht voor om te allen tijde door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties, en met ingang van het tijdstip van zodanige kennisgeving, de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zijn toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in te trekken.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik Uwe Excellentie opnieuw de verzekering van mijn zeer bijzondere hoogachting te geven.”

(w.g.) L. C. GLASS

*Permanent Vertegenwoordiger van het
Verenigd Koninkrijk bij de Verenigde Naties*

De verklaring werd op 1 januari 1969 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Kennisgeving van beëindiging van de verklaring van 27 november 1963 (*Trb.* 1965, 171, blz. 7 en 8) geschiedde op 1 januari 1969.

Swaziland

Mbabane, 9 mei 1969.

„Ik, Prins Makhosini Jameson Dlamini, Eerste Minister van het Koninkrijk Swaziland, aan wie Zijne Majesteit de verantwoordelijkheid heeft overgedragen voor de leiding van de buitenlandse zaken, heb de eer uit naam van de Regering van het Koninkrijk Swaziland te verklaren dat zij in overeenstemming met artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst als verplicht aanvaardt, op voorwaarde van wederkerigheid.

Deze verklaring strekt zich niet uit tot:

- (a) geschillen ten aanzien waarvan de partijen een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen; of
- (b) geschillen betreffende aangelegenheden die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de binnenlandse rechtsmacht van het Koninkrijk Swaziland vallen.

De Regering van het Koninkrijk Swaziland behoudt zich tevens het recht voor, door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-

Generaal van de Verenigde Naties, deze verklaring aan te vullen, te wijzigen of in te trekken met ingang van het tijdstip van een zodanige kennisgeving.”.

(w.g.) MAKHOSINI JAMESON DLAMINI

Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken

De verklaring werd op 26 mei 1969 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Botswana

Gaborone, 14 januari 1970.

„Excellentie,

Ik, Sir Seretse Khama, President van de Republiek Botswana, heb de eer in opdracht van de Regering van de Republiek Botswana te verklaren, dat zij in overeenstemming met lid 2 van artikel 36 van het Statuut van het Hof de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst, op voorwaarde van wederkerigheid, als verplicht aanvaardt.

Deze verklaring strekt zich niet uit tot:

- (a) geschillen ten aanzien waarvan de partijen een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen; of
- (b) geschillen betreffende aangelegenheden die krachtens het internationale recht wezenlijk onder de binnenlandse rechtsmacht van de Republiek Botswana vallen.

De Regering van de Republiek Botswana behoudt zich tevens het recht voor om te allen tijde door middel van een kennisgeving gericht tot de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties en met ingang van het tijdstip van een zodanige kennisgeving, de bovengenoemde voorbehouden of dezulke die later zullen worden toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in te trekken.

GEDAAN te Gaborone deze 14de dag van januari in het jaar onzes Heren negentienhonderd zeventig.”.

(w.g.) SERETSE M. KHAMA

President

De verklaring werd op 16 maart 1970 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

Canada

New York, 7 april 1970.

„Excellentie,

In opdracht van de Regering van Canada,

(1) breng ik ter kennis, dat ik hierbij de aanvaarding door Canada van de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof, die **tot nu toe van kracht** was op grond van de op 20 september 1929 afgelegde en op 28 juli 1930 bekrachtigde verklaring in overeenstemming met artikel 36 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie en toepasselijk gemaakt op het Internationale Gerechtshof door lid 5 van artikel 36 van het Statuut van dat Hof, **beëindig**;

(2) verklaar ik, dat de Regering van Canada de rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst op voorwaarde van wederkerigheid aanvaardt in overeenstemming met lid 2 van artikel 36 van het Statuut van het Hof tot zodanig tijdstip waarop kennis zal worden gegeven van beëindiging van de aanvaarding, ten aanzien van alle geschillen welke na de onderhavige verklaring kunnen rijzen met betrekking tot omstandigheden of feiten, die op deze verklaring volgen, anders dan:

- (a) geschillen ten aanzien waarvan de partijen een andere wijze van vreedzame beslechting zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (b) geschillen met de Regering van enig ander land, dat Lid is van het Britse Gemenebest van Naties, welke geschillen alle zullen worden beslecht op zodanige wijze als partijen zijn overeengekomen of zullen overeenkomen;
- (c) geschillen ten aanzien van aangelegenheden die krachtens het internationale recht uitsluitend onder de rechtsmacht van Canada vallen;
- (d) geschillen voortkomend uit of verband houdend met rechtsmacht of rechten, die door Canada worden opgeëist of uitgeoefend met betrekking tot het behoud van, het beheer over of de exploitatie van de levende rijkdommen van de zee, of met betrekking tot het voorkomen van of de controle op de **verontreiniging** of de besmetting van het zeemilieu in de territoriale wateren van Canada.

(3) De Regering van Canada behoudt zich tevens het recht voor om te allen tijde, door middel van een kennisgeving gericht tot de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties en met ingang van het tijdstip van zodanige kennisgeving, de bovengenoemde voorbehouden of

dezulke die later zullen worden toegevoegd, aan te vullen, te wijzigen of in te trekken.

Er wordt verzocht van deze kennisgeving mededeling te doen aan de regeringen van alle Staten, die de Facultatieve Clausule aanvaard hebben, en aan de Griffier van het Internationale Gerechtshof.

Aanvaard, Excellentie, de verzekering van mijn zeer bijzondere hoogachting.”

(w.g.) YVON BEAULNE

Ambassadeur en Permanent Vertegenwoordiger

De verklaring, houdende kennisgeving van de beëindiging van de verklaring van 20 september 1929 (*Trb.* 1951, 90, blz. 17 en 18) en aanvaarding van de verplichte rechtsmacht, werd op 7 april 1970 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd.

III

Aanvaarding van de rechtsmacht van het Hof door Staten die geen partij zijn bij het Statuut

Zie *Trb.* 1956, 45 en 119 en *Trb.* 1965, 171.

IV

Opdracht van rechtsmacht aan het Hof door bepalingen in internationale overeenkomsten

Zie *Trb.* 1956, 45 en *Trb.* 1965, 171.

Voor het Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart (Chicago, 7 december 1944) zie ook *Trb.* 1967, 201.

Voor het Statuut van de Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (Londen, 16 november 1945) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 176.

Voor het Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Verenigde Naties (Londen, 13 februari 1946) zie ook *Trb.* 1969, 206.

Voor het Statuut van de Wereldgezondheidsorganisatie (New York, 22 juli 1946) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1967, 184.

Voor het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie (Ver-sailles, 28 juni 1919) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 135.

Voor het Verdrag tot het tegengaan van de verspreiding van en de handel in ontuchtige uitgaven (Genève, 12 september 1923) zie ook *Trb.* 1969, 214.

Voor het Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Gespecialiseerde Organisaties (New York, 21 november 1947) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1969, 233.

Voor het Verdrag van Brussel van 17 maart 1948 vergelijk *Trb.* 1954, 179 en *Trb.* 1966, 265.

Voor de Handelsovereenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Mexicaanse Staten (Mexico, 27 januari 1950) zie ook *Trb.* 1970, 151.

Voor de Internationale Sanitaire Regeling (Genève, 25 mei 1951) zie ook *Trb.* 1966, 118 en vergelijk *Trb.* 1970, 30.

Voor het Verdrag inzake de slavernij (Genève, 25 september 1926) zie ook *Trb.* 1968, 11.

Voor het Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor kernfysisch onderzoek (Parijs, 1 juli 1953) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1971, 51.

Voor het Verdrag nopens de Intergouvernementele Maritieme Consultatieve Organisatie (Genève, 6 maart 1948) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1968, 7.

Voor de Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het keizerrijk Iran inzake luchtvervoer (Teheran, 31 oktober 1949) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1969, 74.

Voor het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (Genève, 28 juli 1951) zie ook *Trb.* 1966, 197 en vergelijk *Trb.* 1967, 76 en *Trb.* 1968, 183.

Voor het Internationale Verdrag ter voorkoming van verontreiniging van de zee door olie (Londen, 12 mei 1954) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 107.

Voor het Verdrag betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (Genève, 19 mei 1956) (CMR) zie ook *Trb.* 1969, 205.

Voor het Verdrag inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud (New York, 20 juni 1956) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 31.

Voor de Overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteiten van de Internationale Organisatie voor Atoomenergie (Wenen, 1 juli 1959) zie ook *Trb.* 1971, 57.

Voorts wordt in de volgende voor het Koninkrijk der Nederlanden van kracht zijnde internationale overeenkomsten rechtsmacht opgedragen aan het Hof:

Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide; Parijs, 9 december 1948; artikel IX. Tekst en vertaling in *Trb.* 1960, 32. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 190.

Universiele Auteursrecht Conventie; Genève, 6 september 1952; artikel XV. Tekst in *Trb.* 1955, 46 en vertaling in *Trb.* 1955, 72. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1967, 208.

Verdrag nopens de oprichting van de „Eurofima”; Bern, 20 oktober 1955; artikel 14. Tekst en vertaling in *Trb.* 1956, 10. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 152.

- Europees Vestigingsverdrag; Parijs, 13 december 1955; artikel 31. Tekst en vertaling in *Trb.* 1957, 20. Zie ook *Trb.* 1970, 56.
- Verdrag inzake de nationaliteit van de gehuwde vrouw; New York, 20 februari 1957; artikel 10. Tekst en vertaling in *Trb.* 1965, 218. Zie ook *Trb.* 1966, 213.
- Protocol van facultatieve ondertekening inzake de verplichte beslechting van geschillen; Genève, 29 april 1958. Tekst en vertaling in *Trb.* 1959, 127. Zie ook *Trb.* 1966, 127.
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Afghanistan inzake het vestigen en onderhouden van luchtdiensten; 's-Gravenhage, 16 oktober 1958; artikel 11. Tekst in *Trb.* 1958, 169 en vertaling in *Trb.* 1959, 121. Zie ook *Trb.* 1961, 64.
- Handelsovereenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds en de Republiek Honduras, anderzijds; Tegucigalpa, 30 januari 1959; artikel XII. Tekst in *Trb.* 1959, 19. Zie ook *Trb.* 1960, 64.
- Verdrag inzake Antarctica; Washington, 1 december 1959; artikel XI. Tekst en vertaling in *Trb.* 1965, 148. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1969, 83.
- Verdrag tot vaststelling van enige eenvormige regelen inzake aanvaarding in de binnenvaart; Genève, 15 maart 1960; artikel 14. Tekst in *Trb.* 1961, 88. Zie ook *Trb.* 1966, 192.
- Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland tot regeling van de samenwerking in de Eemsmonding; 's-Gravenhage, 8 april 1960; artikel 46, tweede lid. Tekst in *Trb.* 1960, 69. Zie ook *Trb.* 1963, 116.
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland tot aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Internationale Gerechtshof voor geschillen inzake de uitlegging of toepassing van de Herziene Rijnvaartakte van 1868 (Akte van Mannheim); 's-Gravenhage, 8 april 1960; artikel 1. Tekst in *Trb.* 1960, 71.
- Verdrag nopens de bestrijding van discriminatie in het onderwijs; Parijs, 15 december 1960; artikel 8. Tekst en vertaling in *Trb.* 1964, 69. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1968, 146.
- Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen; New York, 30 maart 1961; artikel 48. Tekst in *Trb.* 1962, 30 en vertaling in *Trb.* 1963, 81. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1971, 38.
- Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor ruimteonderzoek; Parijs, 14 juni 1962; artikel XVI. Tekst in *Trb.* 1963, 2 en vertaling in *Trb.* 1963, 20. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1969, 53.
- Verdrag inzake de huwelijkstoestemming, de minimum-leeftijd waarop een huwelijk mag worden aangegaan en de registratie van huwelijken; New York, 10 december 1962; artikel 8. Tekst in *Trb.* 1964, 55 en vertaling in *Trb.* 1964, 165. Zie ook *Trb.* 1965, 150.
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds en de Repu-

- blik Paraguay, anderzijds inzake handel en scheepvaart; Asunción, 13 augustus 1963; artikel XVI. Tekst in *Trb.* 1963, 166. Zie ook *Trb.* 1967, 180.
- Overeenkomst inzake misdrijven en bepaalde andere handelingen begaan aan boord van vliegtuigen; Tokio 14 september 1963; artikel 24. Tekst in *Trb.* 1964, 115 en vertaling in *Trb.* 1964, 186. Zie ook *Trb.* 1970, 1.
- Protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek; Parijs, 31 oktober 1963; artikel 29. Tekst in *Trb.* 1964, 22 en vertaling in *Trb.* 1968, 114. Zie ook *Trb.* 1969, 54.
- Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten; Washington, 18 maart 1965; artikel 64. Tekst en vertaling in *Trb.* 1966, 152. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 100.
- Protocol betreffende de status van vluchtelingen; New York, 31 januari 1967; artikel IV. Tekst en vertaling in *Trb.* 1967, 76. Zie ook *Trb.* 1968, 183.
- Bijzondere Overeenkomst inzake het voorleggen aan het Internationale Gerechtshof van een geschil tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de afbakening tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland van het continentaal plat in de Noordzee; Bonn, 2 februari 1967. Tekst in *Trb.* 1967, 42.
- Internationale Overeenkomst inzake de procedure voor de vaststelling van tarieven voor geregelde luchtdiensten; Parijs, 10 juli 1967; artikel 4. Tekst en vertaling in *Trb.* 1968, 79. Zie ook *Trb.* 1969, 45.
- Overeenkomst tot instelling van de Europese Conferentie inzake Moleculaire Biologie; Genève, 13 februari 1969; artikel VIII. Tekst en vertaling in *Trb.* 1969, 102. Zie ook *Trb.* 1970, 70.
- Internationale Gezondheidsregeling; Genève, 25 juli 1969; artikel 106. Tekst en vertaling in *Trb.* 1970, 30.

V

Opdracht van niet-rechterlijke functies aan het Hof of zijn President door bepalingen in internationale overeenkomsten

Zie *Trb.* 1956, 45 en *Trb.* 1965, 171.

Voor de Overeenkomst betreffende het Internationale Monetaire Fonds (Washington, 27 december 1945) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1970, 158.

Voor de Overeenkomst betreffende de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling (Washington, 27 december 1945) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1966, 212.

Voor het Verdrag van de Wereld Meteorologische Organisatie (Washington, 11 oktober 1947) zie ook *Trb.* 1967, 193.

Voor het Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict ('s-Gravenhage, 14 mei 1954) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1966, 96.

Voor het Verdrag inzake douanefaciliteiten ten behoeve van het toeristenverkeer en Aanvullend Protocol met betrekking tot de invoer van toeristische propagandabescheiden en toeristisch propagandamateriaal (New York, 4 juni 1954) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1967, 65.

Voor het Douaneverdrag inzake de tijdelijke invoer van particuliere wegvoertuigen (New York, 4 juni 1954) zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1968, 36.

Voor de Overeenkomst betreffende de Internationale Ontwikkelings-associatie (Washington, 26 januari 1960) zie ook *Trb.* 1966, 195.

Voorts worden in de volgende voor het Koninkrijk der Nederlanden van kracht zijnde internationale overeenkomsten aan het Hof of aan de President van het Hof functies opgedragen, die van niet-rechterlijke aard zijn (benoeming van scheidsrechters, benoeming van leden van een verzoeningscommissie, enz.).

Internationaal Verdrag tot samenwerking in het belang van de veiligheid van de luchtvaart „EUROCONTROL”; Brussel, 13 december 1960; artikel 33. Nederlandse tekst in *Trb.* 1961, 62. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1966, 150.

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België betreffende de verbinding tussen de Schelde en de Rijn; 's-Gravenhage, 13 mei 1963; Bijlage III, artikelen 2 en 3. Tekst in *Trb.* 1963, 78. Zie ook *Trb.* 1965, 51.

Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tunesische Republiek inzake de bevordering van kapitaalinvesteringen en de bescherming van eigendom; Tunis, 23 mei 1963; artikel 4. Tekst en vertaling in *Trb.* 1963, 106. Zie ook *Trb.* 1964, 155.

Protocol inzake de voorrechten en de immuniteiten van de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek; Parijs, 31 oktober 1963; artikel 27. Tekst in *Trb.* 1964, 22 en vertaling in *Trb.* 1968, 114. Zie ook *Trb.* 1969, 54.

Protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Europese Organisatie voor de ontwikkeling en de vervaardiging van dragers voor ruimtevoertuigen; Londen, 29 juni 1964; artikel 27. Tekst in *Trb.* 1965, 217 en vertaling in *Trb.* 1967, 117.

Overeenkomst inzake economische en technische samenwerking tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Ivoorkust; Abidjan, 26 april 1965; artikel 12. Tekst en vertaling in *Trb.* 1965, 173. Zie ook *Trb.* 1967, 190.

- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Senegal inzake economische en technische samenwerking; Dakar, 12 juni 1965; artikel 6. Tekst en vertaling in *Trb.* 1965, 168. Zie ook *Trb.* 1967, 79.
- Overeenkomst inzake economische en technische samenwerking tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Kameroen; Jaoende, 6 juli 1965; artikel 12. Tekst en vertaling in *Trb.* 1965, 208. Zie ook *Trb.* 1966, 165.
- Overeenkomst tot oprichting van de Aziatische Ontwikkelingsbank; Manilla, 4 december 1965; artikel 61. Tekst in *Trb.* 1966, 107 en vertaling in *Trb.* 1966, 173. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1968, 75.
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek inzake de oprichting en het functioneren van het Europese Centrum voor ruimtevaarttechniek; 's-Gravenhage, 2 februari 1967; artikel 32. Tekst in *Trb.* 1967, 9 en vertaling in *Trb.* 1967, 105.
- Verdrag betreffende de Internationale Hydrografische Organisatie; Monaco, 3 mei 1967; artikel XVII. Tekst en vertaling in *Trb.* 1968, 72. Zie ook *Trb.* 1970, 112.
- Raamovereenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Wereldvoedselprogramma der Verenigde Naties/FAO betreffende hulp van het Wereldvoedselprogramma aan Suriname; Rome, 24 juli 1970; artikel VI. Tekst en vertaling in *Trb.* 1970, 154. Zie ook *Trb.* 1971, 64.

Uitgegeven de zevende april 1971.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.